

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul I Nr. 25

Simbătă 27 noiembrie 1971

12 pagini — 1 leu

UN MARE FIU AL POPORULUI ROMÂN

Intre toate țările mari și mici ale lumii. România a devenit astăzi cunoscută și apreciată, contribuția poporului nostru la creația de valori a contemporaneității nu mai este pentru nimeni subiect de dispută. Se vorbește tot mai mult de un „miracol românesc”, și am văzut pe plaiurile noastre bărbați iluștri, minunându-se de frumusețea țării și de amploarea succeselor în economie, în cultură, în educație. Omagiile aduse poporului, conducătorilor partidului și statului român, tovarășului Nicolae Ceaușescu scot în evidență înalta conștiință politică, spiritul de abnegație, vocația și rigoarea morală care guvernează astăzi în România. Ne-am obișnuit în ultimii ani, pe bună dreptate, să legăm izbînzile noastre, în cele mai variate domenii ale construcției politice și sociale, de activitatea secretarului general al partidului, de strălucitul său exemplu de integritate morală și politică, de marea sa dragoste față de patrie. Străinătatea a cunoscut personalitatea celui mai iubit fiu al poporului român cu prilejul vizitelor sale în diferite părți ale lumii și din traduceri ale cuvintărilor și articolelor sale în engleză, germană, spaniolă, japoneză și italiană, din volumele biografice care i-au fost închinare. La începutul acestui an a apărut în Franța cartea domnului Michel-P. Hamelet, Nicolae Ceaușescu. Biografie și texte selectate, publicată și la noi. Autorul nu este comunist, așa cum mărturisește de altfel în Introducere, însă este condus de adevăr, ține seama în permanență de „realitățile concrete”. Contemplînd România acestor ani, Michel-P. Hamelet subliniază în primul rînd „eforturile remarcabile ale acestui popor de a construi o societate nouă, hotărîrea conducătorilor săi de a păstra spiritul tradițional al României și de a asigura națiunii, din nou unite, acea independență care constituie expresia libertății unui popor. Nicolae Ceaușescu reprezintă încarnarea acestei voințe...”. Într-adevăr, tovarășul Ceaușescu este expresia cea mai limpede și mai viguroasă a năzuințelor poporului, ale partidului nostru comunist. La sfîrșitul recentei plenare a Comitetului Central, intrată în conștiința noastră, a tuturor, ca plenară a adevărului și desăvirării morale, mulțumind pentru elogiile aduse meritelor și activității sale de conducător, tovarășul Ceaușescu a reafirmat că aceste calități aparțin poporului român, partidului său comunist. În tot cursul activității sale revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a păstrat neștirbite trăsăturile care l-au consacrat, care l-au impus între cei mai merituoși dintre fiii dintotdeauna ai națiunii. Un gânditor politic de demult spunea că trăsătura supremă a conducătorului trebuie să fie iubirea de cetate. Este cel mai îndreptățit să conducă, acela care-și iubește cel mai mult patria și poporul. Virtutea supremă, în ordinea de valori a așezărilor umane, este intruchipată plenar de secretarul general al partidului nostru: devotamentul fără margini pentru cauza generală. O dată cu această concepție, care a prezidat viața cetăților, a statelor europene, s-a născut ideea valorii pedagogice a marilor oameni. Conducătorul trebuie să opere cetatea, cu legile ei, și să formeze buni cetățeni. Conducerea partidului nostru, tovarășul Ceaușescu personal a menținut neclintit în centrul preocupărilor sale educația comunistă a noilor generații de viitori cetățeni ai patriei noastre. Prin întregă sa viață de militant și de patriot, prin activitatea sa zilnică, în fața întregului popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu este un înalt exemplu de pedagogie comunistă și națională, o pildă vie de urmat. Să punem în evidență spiritul revoluționar, partinitatea militantului comunist, în luptă pentru nou, consultînd poporul, trăind nădejile și visurile lui. Este necesar să studiem istoria patriei, a partidului comunist, viața celor mai buni dintre fiii săi. „Fiți ca Ceaușescu!”, acesta este îndemnul pe care toate cadrele noastre didactice, toți cei care răspund de educație pot adresa tinerei generații.

TRIBUNA ȘCOLII

În ochii tăi

*Cu ochii-n ochii tăi, nu mă mai satur
De frumusețea gândurilor, țară,
Ca un copil mirat, bărbatul matur
În limpezimea lor se înfășoară.*

*Îmi spui, lipit de sufletul tău cald,
Nemuritoare, singura poveste,
Pădure fermecată în care iar mă scald,
Din care știu că-nfocare nu este.*

*Sînt frații mei copacii, toți înalți,
Popoarele acestea de frunzare,
Prin rămurișul că-ora tresalți
Puterea visului, iscoditoare.*

*Schimbi toate rădăcinile în vine,
Fierbinte această lavă, în alint,
Ori în furtuni de prospețime pline,
Ori în oracole ce nu mă mint.*

*Cum să mă mintă buzele de frate,
Șoptitele surori de frunze verzi,
Nădejile cindva îngindurcte
Că ai putea tu însăși să le pierzi!*

*Cu ochii-n ochii tăi, nu mă mai satur,
De frumusețea gândurilor, țară,
Și din copil mirat, bărbatul matur,
Te apără cu-o spadă de foc, interioară.*

Ion Nicolae

Arta educatorului (I)

Lucrurile s-au petrecut acum foarte mulți ani, dar amintirea lor îmi este vie și astăzi.

În clasa a IV-a de liceu (în numărătoarea de atunci), așteptam cu nerăbdare intrarea noului profesor de matematică. Fusese precedat de informații și aprecieri foarte favorabile, entuziaste asupra valorii sale ca profesor și ca matematician, aprecieri care, în gura noastră de copii, se umflaseră ca bășicile de săpun. În sfîrșit, profesorul intră, în mijlocul unei tăceri impresionante. Se îndreaptă spre catedră, unde se așază și unde rămîne pînă la sfîrșitul orei.

Se preda geometria în spațiu. Profesorul, să-i spunem A., deschise catalogul și strigă: „Să vină Popescu Ilie la tablă”. Și profesorul A. încearcă, cu creta în mîna lui Popescu Ilie, să ne introducă în tainele și frumusețile geometriei în spațiu. Dar colaborarea mergea greu: „Treci la loc. Ești un prost”, spune la un moment dat profesorul A., suprimîndu-și cu greu un căscat. După el am căscat toți. Și baloanele de săpun ale imaginației noastre s-au spart unul cite unul, cu fiecare elev care era chemat la tablă. Așa s-a scurs tot anul, în indiferența generală, a profesorului, dar și a elevilor. Mă întreb astăzi cite vocații în iarbă, nu numai ale camarazilor mei de atunci, dar ale tuturor acelor care, educați de profesori echivalenți lui A., au primit lumină, dar nu au fost încălziți, au tremurat, dar nu de emoție, ci de frică.

Am aflat, mult mai tîrziu, că A. era un excelent profesor la o instituție specializată de învățămînt superior. Nu am pus nici un moment la îndoială această mărturie, care nu contrazicea experiența mea de școlar la 14 ani, dar invita la reflexiune.

Mai tîrziu, am avut norocul să dau de un profesor minunat, profesorul B., care știa, din chiar momentul intrării sale în clasă, să găsească lungimea de undă potrivită pentru a intra în contact cu fragedele noastre receptoare. Așteptam cu nerăbdare orele sale de curs. La sfîrșitul studiilor am ieșit cu o pregătire temeinică în matematică, disciplină care ne devenise și familiară și dragă.

Pe același profesor l-am reîntîlnit în primul an de facultate. Ce decepție!

În doi ani noi crescuserăm foarte mult. Metodele profesorului B., care cu doi ani în urmă ne fermecau, ni se păreau acum comice.

Orele sale de curs erau un motiv de perpetuă iritare pentru noi, nu pentru că nu înțelegeam ce spune, nu pentru că nu-l puteam urmări, ci pentru că el nu încerca să ne urmărească în evoluție și în aspirațiile noastre.

Profesorul A., ca și profesorul B., trecuseră, sînt convinși, cu succes proba pedagogică, o dată cu licența de specialitate. Dar, fără îndoială, ceea ce este adevărat în cuprinsul tuturor indeletnicirilor din interiorul unei colectivități — și este atît de frumos exprimat de înțelepciunea populară: „Omul potrivit la locul potrivit” — este cu atît mai adevărat, de exemplu, în cuprinsul indeletnicirii de educator.

Educatorul potrivit la locul potrivit.

Ion Nicolae

CRONICĂ

La Ministerul Învățămîntului a început joi 25 noiembrie a.c. o ședință de lucru cu inspectorii școlari generali din județe — condusă de tovarășul Traian Pop, adjunct al ministrului învățămîntului — în cadrul căreia se analizează realizarea învățămîntului general și obligatoriu de 10 ani, desfășurarea activității practice productive a elevilor și stadiul înființării și dotării atelierelor școlare, se discută probleme ale învățămîntului profesional și tehnic, precum și ale legăturii învățămîntului de cultură generală cu învățămîntul superior. De asemenea, sînt luate în discuție probleme privind activitatea caselor județene ale corpului didactic. Cu acest prilej participanții se vor întîlni cu directorii direcțiilor de învățămînt din ministerele economice care au în subordine școli, vor vizita ateliere școlare și cabinete ale unor licee bucureștene, precum și grupuri școlare profesionale.

În discuție manualul de literatură

Cronica, din 20.XI. 1971 găzduiește o amplă discuție pe marginea manualelor de literatură română, la care participă prof. dr. docent Constantin Ciopraga și profesorii Sterie Rădoi, Ana Stoleriu, Ana Olah și Valeriu Neșțian. Părerile exprimate, adesea divergente, mărturisesc de la sine nevoia continuării dialogului, dar și preocuparea interlocutorilor pentru găsirea celei mai ferice formule care să ducă la elaborarea unor cît mai bune manuale de literatură română. Să reținem, deocamdată, reluarea ideii întocmirii lor individuale. Și implicația, decurgînd de aici, a concursului — fie și prin opțiunea profesorilor de la catedră — în recomandarea manualelor de excepție de care elevii au nevoie.

Inițiativa publicației leșene merită toată prețuirea și ne-am bucura dacă ecoul ei s-ar prelungi.

c. h.

Mathematicam discemus

Numărul 11/novembrie 1971 din Seria A a „Gazetei matematice” continuă și adîncește preocupările din domeniul actualității în predarea cunoștințelor matematice. Remarcabil în sfera acestor preocupări este studiul „Noțiunile fundamentale ale matematicii moderne în liceu” (L. Panaitopol, Gh. Rizescu) care definește termenii atît pe coordonatele științifice, cît și într-o convingătoare formă polemică cu unele formulări vulgarizante ce și-au făcut loc în cuprinsul anumitor culegeri de probleme. Un material informațional util profesorilor este cuprins în studiile „Aplicații ale analizei în cinematică și dinamică” (Șt. Gheorghită) și „Unele aspecte ale rezolvării problemelor de structuri algebrice. Inel” (E. Rizescu, Gh. Rizescu).

Efortul pozitiv efectuat în această direcție de redacție ar trebui susținut și cu o rubrică mai substanțială de probleme, mai ales la temele din teoria probabilităților, programare liniară etc. a căror predare su-

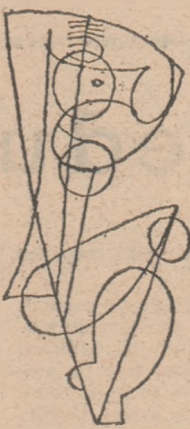
cialitate din București, Iași și Cluj.

s. n.

Conștiința datoriei împlinite

Cinci portrete de intelectuali care trăiesc și muncesc în Delta de astăzi, cinci contemporani ai noștri care și-au găsit drumul adevărat al vieții, care s-au realizat deplin pe plan uman și profesional mergînd acolo unde țara are nevoie de priceperea, hărnicia și talentul lor, și, nu în ultimul rînd, de devotamentul și spiritul lor de abnegație, înținem într-un reportaj publicat în ziarul „Scinteia” în numărul de sîmbătă 20 noiembrie a.c., reportaj încărcat de adînci și tulburătoare semnificații umane. (N-a fost ușor; de aceea, am rămas!) Cei cinci eroi ai acestui reportaj care, înțelegînd rostul existenței lor, restituie țării — și în mod special oamenilor și locurilor unde muncesc — zestrea de credit moral și material investit în ei în anii de studiu, și-au înscris prin fapta lor numele în cartea de aur a Deltei socialiste. Printre ei este și prof. Aurel Parmac, directorul școlii de 10 ani din comuna C. A. Rosetti. „Nu știu ce fac alții. Eu știu că am o datorie față de satul în care m-am născut, față de oamenii în mijlocul cărora am văzut lumina zilei”, se destăinuie profesorul Aurel Parmac reporterului ziarului, în cuvinte de o mare noblete.

o. p.

„Natura” ne promite...

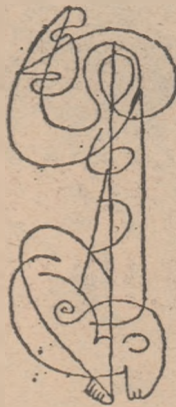
Din ce în ce mai substanțial capitolul „Biologia în școală” al revistei „Natura”. În numărul 5, — septembrie-octombrie 1971 — rețin deosebit atenția studiile: „Educarea ateist-științifică a elevilor prin predarea științelor biologice” (E. Iancu), „Utilizarea laboratorului de biologie în procesul de modernizare a învățămîntului” (P. Bejenaru, D. Bejenaru).

Societatea de științe biologice și comitetul de

redacție promit pentru anul viitor augmentarea și adîncirea cuprinsului capitolului „Biologia în școală”, prin dezbaterile problemelor centrale ale pregătirii tehnico-productive în microferme, stațiuni experimentale, laboratoare de biologie, precum și a unor teme privind modernizarea predării științelor biologice în școala generală și în liceu, în școlile cu clase speciale de biologie. Se preconizează, de asemenea, publicarea informațiilor și bibliografiei pentru examenele de definitiv, gradul I și II, consultații pe aceste teme, precum și în legătură cu tematica cursurilor de reciclare.

Așteptăm cu interes materializarea acestor intenții.

v. a.

Specialiști cu calificare medie

Dominanta ultimului număr al revistei „Învățămîntul profesional și tehnic” (10/1971) o constituie dezbaterile cu amplă deschidere internațională a uneia dintre problemele centrale ale învățămîntului pe plan mondial: formarea specialiștilor cu calificare medie. O anchetă prefată de Vasile Alexandrescu, adjunct al ministrului învățămîntului, reunește preocupări, opinii și soluții ale ministrului învățămîntului din R.S. Slovacă, Ștefan Chochoł, ministrul educației din Cuba, Belarmino Castilla Mas, ministrul învățămîntului superior și mediu de specialitate din R.D.G., Heinz I. Böhme, ministrul adjunct al educației și învățămîntului superior și mediu de specialitate din U.R.S.S., V. P. Eliutin, ministrul adjunct al culturii din R. P. Ungară, Polinsky Karoly.

Această interesantă anchetă de pedagogie comparată, care s-ar cere continuată cu o substanțială rubrică permanentă de prezentare pe coordonate internaționale a învățămîntului profesional și tehnic, este încadrată de o serie de articole și studii de tehnică și tehnologie didactică de specialitate.

Așteptăm însă contribuții mai substanțiale ale cercetării științifice pentru definirea caracteristicilor și constantele specifice pedagogiei și didacticii învățămîntului profesional, de specialitate și tehnic.

m. h.

feră de serioase carențe de material aplicativ.

sl. c.

„Stilistică și poetică”

În zilele de 20 și 21 noiembrie 1971, la Timișoara s-a ținut sesiunea științifică pe țară cu tema amintită. Sesiunea a fost organizată de Societatea de științe filologice din Republica Socialistă România. Au luat parte cadre didactice din învățămîntul de cultură generală de la 27 de filiale ale Societății de științe filologice. Au participat, de asemenea, inspectorii de specialitate, reprezentanți ai Institutului central de perfecționare a personalului didactic și ai Editurii didactice și pedagogice, cadre didactice universitare, cercetători. Lucrările au fost conduse de președintele Societății de științe filologice, prof. univ. Boris Cazacu, membru corespondent al Academiei R. S. România.

Abordînd genuri și specii literare din diferite perioade ale literaturii române, această manifestare științifică, și-a propus să dezbate câteva din problemele mai importante ale analizei textului literar.

l. h.

A treia consfătuire de literatură comparată

La Institutul de istorie „Nicolae Iorga”, între 22-23 noiembrie a.c., a avut loc cea de a treia consfătuire de literatură comparată, cu tema: „Probleme de bază ale literaturii comparate”. Au fost dezbătute două probleme: „Contribuția literaturii naționale la formarea curentelor literare internaționale” și „Aspecte specifice românești ale curentelor literare internaționale”. Consfătuirea — organizată la Institutul de istorie și teorie literară „G. Călinescu” — s-a desfășurat sub egida Academiei de științe sociale și politice.

Au susținut referate în cele două zile ale consfătuirii cadre universitare și cercetători din institutele de spe-

Luchian

Crizanteme

ȘTIINȚELE SOCIALE PE TREPTE CALITATIV NOI

Programul Partidului Comunist Român pentru îmbunătățirea activității ideologice și de educare marxist-leninistă a oamenilor muncii, adoptat prin Hotărârea plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie a.c., pune în fața științelor sociale, a profesorilor care predau aceste discipline sarcini de mare răspundere. Științele sociale trebuie să fie ridicate pe trepte calitative noi, la nivelul cerințelor etapei pe care o parcurge societatea noastră. În legătură cu aceasta, redacția revistei noastre a adresat prof. univ. dr. **Gheorghe P. Apostol**, director general în Ministerul Învățământului, câteva întrebări, menite să evidențieze semnificațiile și implicațiile măsurilor privind perfecționarea predării științelor sociale în școală.

— Nu de mult Secretariatul C.C. al P.C.R. a aprobat „Sistemul unitar al predării științelor sociale în învățământul de stat”. Pentru a înțelege exact căror exigențe trebuie să le răspundă în prezent predarea științelor sociale, este bine de știut, mai întâi, de ce a fost necesar un nou sistem ?

— Există trei principii fundamentale pe care se bazează școala modernă, principii care jalonează și măsurile luate în țara noastră pentru perfecționarea învățământului. În primul rând, realizarea unei legături cât mai strinse cu viața, cu producția, cu cerințele construcției socialiste; nimeni nu trebuie să intre în viață „cu mâinile albe”, adică fără o temeinică pregătire practică, tehnico-productivă. În al doilea rând, situarea intereselor generale ale societății, ale construcției socialiste și comuniste, mai presus de orice alte interese; nimeni să nu intre în viață fără să cunoască sistemul de valori — politice, economice, etice, juridice — pe care se întemeiază societatea noastră. În al treilea rând, maximă receptivitate față de ceea ce este nou și asimilarea critică a valorilor; nimeni nu trebuie să intre în viață fără o temeinică pregătire politico-ideologică. Noul sistem al predării științelor sociale vizează, în mod direct, ultimele două principii menționate mai sus și este menit să transpună în viață sarcinile trasate de Congresul al X-lea în acest domeniu.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune nu numai o puternică dezvoltare a forțelor de producție, dar și ridicarea nivelului de conștiință, participarea activă a maselor la înfăptuirea

politicii partidului. Nu cerințe de conjunctură, ci exigențele noii etape în care am intrat, ale realizării unei societăți socialiste mature impun măsuri corespunzătoare pentru pregătirea politică a elevilor și studenților, un sistem adecvat al predării științelor sociale.

Avem un tineret minunat, harnic și entuziast, atașat înaltelor idealuri ale socialismului. Dar nu putem să nu ținem seama că el este cu mult mai mult confruntat cu problemele complexe ale vieții politico-ideologice contemporane decât au fost generațiile anterioare. Presa, radioul, televiziunea, cinematografia au sporit enorm mijloacele de informare și acționează asupra tinerului cu o forță neobișnuit de mare. Prin urmare, este firesc ca științelor sociale să li se ceară să contribuie mai mult decât până acum la formarea unei concepții solide, materialist-dialectice despre lume și viață, a elevilor și studenților.

A fost necesar un nou sistem al predării științelor sociale pentru a grăbi procesul de eliminare a unor neajunsuri, care micșorau aportul acestor discipline la educația comunistă a tineretului. S-au manifestat tendințe de tehnicizare excesivă a învățământului și de minimalizare a importanței predării științelor sociale; multiple aspecte ale vieții social-politice au fost abordate cu timiditate, în mod abstract; nu de puține ori și-au făcut loc manifestări de șablonism și rigiditate. Iată de ce, în prezent, sarcina trasată de partid este de a realiza o cotitură radicală în predarea științelor sociale, în pregătirea politico-ideologică a tineretului aflat pe băncile școlilor de toate gradele.

Viața a demonstrat nu o dată

cât de dăunătoare sînt aprecierile unilaterale. Din experiența pozitivă, ca și din lipsurile ce s-au manifestat, trebuie să fie trase toate concluziile. Important este să ridicăm predarea științelor sociale la nivelul exigențelor actuale și de perspectivă. Să avem permanent în vedere că noul sistem al predării științelor sociale este o componentă esențială a ansamblului de măsuri privind perfecționarea învățământului de toate gradele, aprobat de conducerea partidului.

— Ce îmbunătățiri aduce noul sistem al predării științelor sociale ?

— Pentru prima oară avem un sistem încheiat al predării științelor sociale, care asigură educarea tuturor elevilor și studenților în spiritul concepției despre lume și viață a clasei muncitoare, cultivarea dragostei și devotamentului nemărginit față de patrie, partid și popor, a atitudinii înaintate față de avutul obștesc și îndatoririle sociale. Științele sociale, disciplinele de marxism-leninism se studiază în învățământul de cultură generală începînd cu clasa a VI-a, precum și în toți anii de studii universitare, sporind astfel ponderea acestor discipline în numărul total de ore obligatorii. În școala generală de 10 ani, științele sociale se studiau — în clasele VI—X — în 160 de ore, iar în noul sistem sînt prevăzute 192 ore; la liceul de cultură generală creșterea este de la 220 la 253 ore; la liceele economice și de administrație de la 206 la 256 ore; la liceele pedagogice de învățători și educatoare de la 190 la 256; creșteri importante se prevăd și la altele licee de specialitate, la școlile profesionale. În învățământul superior, ponderea științelor sociale a sporit de la 7—8 la sută la 10—12 la sută, cu excepția învățământului pedagogic, filologic, artistic, juridic și economic, unde ponderea acestora ajunge la aproximativ 20 la sută.

(Continuare în pag. a 10-a)

PARADIGME

TENDINȚE MONDIALE

Anul 1970, declarat an mondial al educației, a oferit prilejul unor mari discuții în legătură cu tendințele pe care le manifestă școala în diferite părți ale lumii.

S-a identificat, astfel, drept idee predominantă, conceptul de educație permanentă și s-au acceptat modificările pe care locul preeminent ocupat de această idee le aduce în reconsiderarea formelor de învățămînt din afara școlării obligatorii — și anume a învățămîntului preșcolar, fără frecvență, postșcolar — care au trecut toate pe un plan de o importanță mult mai mare decât înainte. În 1970, țările dezvoltate și-au făcut bilanțul și au constatat că în deceniul care a trecut se pusese accentul pe o planificare economică a învățămîntului ce s-a dovedit nesatisfăcătoare. Concluzia a fost că învățămîntul trebuie planificat la scara tuturor nevoilor sociale, economice și culturale ale societății — ceea ce pentru țările occidentale este mult mai greu de prevăzut.

Este într-adevăr uluitoare schimbarea de limbaj în aceste țări. În timp ce, acum 15 ani, orice proiect de rezoluție discutat în organismele internaționale, care conținea termenul de planificare, era criticat și amendat de către reprezentanții țărilor capitaliste, în fața imediat următoare, cuvîntul programare a fost utilizat ca un eufemism acceptabil pentru ideea planificării — pentru că astăzi nevoia acestui instrument de lucru, de natură socialistă, să fie în mod deschis recunoscută.

În țările în curs de dezvoltare, deceniul trecut n-a ajuns să înregistreze rezultate multumitoare; în aceste țări, creșterea demografică zadărnicește încă multe din eforturile care se întreprind și nu o dată ceea ce se construiește acolo ziua se surpă — după cum se spune — noaptea. Se fac bilanțurile celor trei planuri UNESCO de sprijinire a efortului țărilor în curs de dezvoltare: planul Karachi, planul Addis-Abeba și planul Santiago și se lucrează, sub conducerea acestui for, la o strategie universală a educației.

Țările în curs de dezvoltare recunosc eroarea de a fi imprumutat modele străine și de a nu fi elaborat, plecînd de la experiența și nevoile lor, scheme proprii.

În orice situație ne-am afla însă, se recunoaște necesitatea adîncă a reformelor. În țări cu puternică tradiție descentralizată — ca, de pildă, S.U.A., cu 25 000 de districte locale care pot reforma învățămîntul; R. F. a Germaniei, unde nu există minister al învățămîntului și științelor decât din 1969; Anglia, cu puternicele ei instituții școlare particulare — se vorbește mult de „integrare” și „centralism”, în timp ce în Franța, de pildă, țara cu instituții puternic centralizate, tendința este inversă.

Dacă școlile primare au fost peste tot bine și egal conturate ca instituții, oferind în linii mari același învățămînt întregii generații, în învățămîntul secundar în schimb există peste tot tradiții diferite, unele școli fiind investite cu prestigiul propriu liceelor, altele prezentînd trăsături mai puțin atrăgătoare. Tendința generală este de a se continua școala primară printr-un trunchi comun și de a se lichida — la acest nivel — multiplicitatea formelor, realizîndu-se ceea ce țările socialiste au obținut prin școala de 8 sau 10 ani. În Anglia, de exemplu, disputa pentru și împotriva școlii comprehensive, oglindită în cartea lui V. Iliescu, apărută recent la Editura didactică și pedagogică, a atins proporții atât de mari încît amintea de războiul celor două roze. Tendința comprehensivă este acum afirmată în lumea întreagă și este clar că, după ciclul primar — considerat în diferite țări de 4, 5 sau chiar 6 ani — trebuie să urmeze o școală secundară unică. De curînd francezii au introdus, în această zonă a educației, Colegiul de învățămînt secundar.

Dacă lucrurile par destul de clare pentru ciclul inferior al învățămîntului secundar, rămîne totuși deschisă întrebarea: cum se asigură diversificarea necesară elevilor, în învățămîntul secundar superior, considerat, aproape peste tot, ca trebuînd să cuprindă ultimele trei clase, între vîrsta de 15 și 18 ani? Suedezii spun că trunchiul comun trebuie să meargă pînă la capăt, dar, din el și în cadrul lui, să se asigure diferențierea prin opțiunile adecvate ale elevilor, în timp ce în alte țări ideea secțiilor de specializare este menținută.

Nu se pot face, evident, comparații fără a se avea în vedere diviziunea în cicluri a acestei educații elementare și secundare. Astfel, dacă vom nota cu prima cifră învățămîntul elementar, cu a doua învățămîntul secundar inferior și cu a treia învățămîntul secundar superior, vom vedea că în U.R.S.S. tendința este de a se trece de la 4+4+2 la 3+5+2. În Japonia situația este de 6+3+3, ca și în Statele Unite.

Întrebat ce anume caracterizează tendințele în lume, un raport actual răspunde: trăsătura comună este recunoașterea faptului că structura educațională trebuie refăcută.

MIRCEA MALIȚA

Educație și civilizație

Totul este educație. Aceasta este premisa majoră de la care pornesc inspiratele și cutezătoarele idei, propuneri, analize și sugestii, cu privire la vastul și profundul proces al educației în lumea contemporană, expuse de Giscard d'Estaing în lucrarea „Education et civilisation”, cu subtitlul *Pour une révolution libérale de l'enseignement* (Paris, Fayard, 1971).

Cu toată rezerva față de posibilitatea unei revoluții liberale a învățământului (în Franța, în Europa și în restul lumii), atragem luarea aminte a cititorului că ne găsim în fața unei cărți deplin angajate în concepția unui liberalism integral economic, social, politic, etic, educativ etc. Prin aceasta subliniem totodată și limitele inerente unei asemenea poziții ideologice. Fără prejudecăți față de tezele marxiste, Giscard d'Estaing se declară liberal, umanist, progresist și plin de încredere în viitorul științei și al omului. Spirit viu, extrem de treaz, european prin vocație, directorul-fondator al Institutului de administrație al afacerilor (INSEAD) se dovedește un serios și plurivalent cunoscător al problemelor ce frământă omul și societatea zilelor noastre, având curajul de a le privi în față, fără spaimă, fără pripeală, conducându-se ferm în noianul neliniștilor și al incertitudinilor, specifice Apusului, după firma rațiunii. Sensibilitate foarte modernă și percutantă, Giscard d'Estaing nu se sperie de cuvinte, de probleme sau de mituri. Problemele pe care le pune în discuție sint vii, acute, explozive, totdeauna înscrise în orizonturile largi ale multidisciplinarității și în coordonatele unei viziuni integrale despre rosturile omului în lume. De aceea, el abordează problema educației în multiplele și nuanțatele ei implicății dialectice cu civilizația, cultura, structurile sociale, politica, filozofia, arta, într-un cuvânt, valorile perene ale spiritului, al căror creator și purtător este omul. Apare evidentă în această perspectivă, funcțiunea absolut centrală a educației. Ea dă pece-tea de originalitate, noblețe și vrednicie istorică unei societăți, unui popor, unei epoci, unei civilizații. Iată de ce autorul și-a intitulat cartea „Educație și civilizație”. Civilizația viitorului — căci aceasta îl interesează, la urma urmei, pe Giscard d'Estaing — va purta amprenta grandorii sau a decadenței, în funcție de educația primită.

Convingerea lui Giscard d'Estaing este că lumea de azi, în general și Franța în special, nu pot ieși din criza în care se zbat decât printr-un sistem educativ polivalent, suplu și realist, care să ducă la făurirea unei civilizații umaniste și moderne. Într-o țară sau într-o societate modernă, sistemul educativ va condiționa nu numai nivelul de trai al locuitorilor, ci și plenitudinea satisfacțiilor lor umane. Or, aceste satisfacții, expresii pozitive ale nevoilor și motivațiilor profunde ale personalității umane multilateral dezvoltate, nu sint decât noi aspecte ale vieții, pe care educația trebuie să le sistematizeze, să le amplifice, să le aprofundeze și să le asigure continuitatea.

Continuitatea, permanența, ritmicitatea neîntreruptă a procesului educativ, de instruire și formare, este una din ideile dominante ale cărții. De aceea, acțiunea educațională, în concepția autorului, cuprinde: copiii, liceenii, tinerii muncitori, studenții și adulții. „Omul este un student etern și oricare ar fi vârsta lui, el trebuie să poată ajunge a obține un nivel ridicat de diplome asimilate celor din învățământul superior”.

Pentru ca procesul de formare continuă să dea rezultate optime, el trebuie, după părerea lui Henri Hartung (*Pour une éducation permanente*), să fie inserat în cadrul unei politici generale, să se aibă în vedere calificarea oamenilor care sint responsabili de ducerea lui la bun sfârșit, să se considere, cu deosebită atenție, structura lui internă.

Fără îndoială, succesul unui astfel de învățământ depinde în bună măsură și de eficacitatea metodelor utilizate. Giscard d'Estaing, fără a nesocoti metodele clasice, cu rolul lor bine definit în anumite sectoare de instruire și predare, este partizanul celor mai moderne metode, tehnici și procedee: metodele audio-vizuale, învățământul programat, televiziunea, ordinatorul etc.

Dar el nu uită să sublinieze, cu simț de răspundere și gravitate, misiunea de primă importanță a cadrelor didactice. „Calitatea învățământului nostru, notează el, depinde de calitatea profesorilor noștri”. Metodologia modernă, cu tehnicile și procedeele sale, oricât de perfecționate, nu înlocuiește profesorii, ci, dimpotrivă, face să crească numărul lor. După Gérard Nirascou, de pildă, cele 7 miliarde de oameni ai anului 2000 vor avea nevoie de 70 de milioane de cadre didactice. E vorba, însă, de schimbarea radicală a climatului școlar, în sensul unei comunicări mai directe, mai sincere, mai personale, între profesor și elev. Dialogul profesor-elev să se desfășoare pe o anumită egalitate în relații: nu egalitate în știință, ci egalitate în ce privește demnitatea umană și răspunderile față de societate. Profesorul, indiferent de ciclul de învățământ, trebuie să fie un prieten leal, deschis, ferm și generos al celui pe care-l învață.

Cu privire la semnificațiile sociale, comunitare și colective ale educației, Giscard d'Estaing are o concepție organică, trecînd logic, de la forma locală și regională, pînă la cea europeană și internațională. Internaționalizarea învățământului și a educației sint exigențe imperioase ale noului tip de relații între popoare, bazat pe o mai bună cunoaștere psihologică, politică și culturală între popoare. Omul modern și contemporan, dacă vrea să reziste nivelării, standardizării și minimalizării în fața tehnocrației uniformizatoare, trebuie să trăiască într-un climat al relațiilor internaționale diferențiat, nuanțat, în care originalitatea fiecăruia să sporească frumusețea peisajului multicolor al totalității. Dezvoltarea simțului internațional — o exigență a timpului nostru — nu trebuie să tocească și să răpească originalitatea și autenticitatea sensibilităților naționale. De aceea — și Giscard d'Estaing accentuează acest lucru — educația modernă cultivă în mod cu totul deosebit inovația, creația și puterea de plămădire sau imaginație a omului.

Dar educația noului ev, a evului modern, nu se îndreaptă numai și numai spre viitor, ci se deschide și spre lumea exterioară, spre ceea ce autorul cărții numește *viață, politică, economică și socială*. „Calea ce ni se deschide, scrie Giscard d'Estaing, este cea a concertării, a participării, a creației locale și colective”. Educația viitorului cetățean trebuie să fie o sinteză de cultură, tehnică și o solidă pregătire profesională. Integrarea în familie, în profesiune, în comunitate și în aspirațiile de mai bine ale colectivității îi va garanta dezvoltarea pleneră și armonioasă.

GRIGORE POPA

DECLANȘAREA FLUXULUI ENERGIEI INTELECTUALE

— condiție primordială a reușitei lecției

De la început trebuie să afirmăm că este strict necesară o cotitură în metodologia lecției, mai cu seamă acum cînd planul de învățământ a suferit modificări substanțiale: e vorba, în primul rînd, de introducerea „muncii” ca obiect de învățămînt cu 6 ore săptămînal, programul de lucru al elevilor a jungînd astfel la minimum 6 ore zilnic (activitatea didactică la clasă în afara clasei, pregătirea militară, activități de organizație etc.).

Ce probleme trebuie rezolvate în primul rînd?

Aceea a organizării muncii în așa fel încît elevul să poată rezista eforturilor intelectuale care i se cer, căci a participa 6 ore la cursuri și a se pregăti încă 4—6 ore pentru aceste cursuri constituie principalul motiv de îngrijorare: un tînr la vîrsta de 14—18 ani (și nu numai un tînr) nu poate învăța zilnic 10—12 ore o perioadă întinsă (neglijînd astfel și alte mijloace de informare care l-ar ajuta în propria pregătire).

Neavînd posibilitatea scoaterii unor obiecte din planul de învățămînt, rămîne ca singură soluție cotitura în însăși activitatea cu elevii, în structura lecției.

De ce nemulțumește lecția în actuala ei formă?

Lecția, ca formă principală de lucru cunoscute, cu mici excepții, două părți: o primă parte — cea a verificării cunoștințelor — și a doua parte — cea a predării; deși între aceste părți trebuie să existe o unitate, totuși profesorul și elevul — cei doi factori ai procesului de învățămînt — nu se află într-un raport stimulat, care să permită o reală participare a elevului la activitatea de învățare. Este paradoxal faptul că, deși lecția constituie baza muncii din școală, ea nu este în aceeași măsură și principală formă de învățare. Actualmente reușita acesteia este condiționată de factori extrinseci ei (pregătirea anterioară a elevilor, atmosfera de lucru creată de profesor etc.) și ceea ce creează nedumeriri este că li lipsește elementul dinamizator al învățării propriu-zise. Lecția tradițională își dovedește insuficiența prin faptul că fiind prin excelență expositivă nu reușește să declanșeze fluxul energiei intelectuale, atît de necesar actului de cunoaștere.

Aceasta pentru că în general în prima parte a lecției elevului i se cere să știe, nu să continue învățarea. Dacă a studiat atent anterior, va da răspunsuri bune și va fi notat corespunzător. Dacă nu a învățat pentru lecție, nici nu va putea învăța în cadrul verificării și, în consecință, va primi notă proastă.

Constatăm deci că prima parte a lecției — care ajunge uneori chiar la o jumătate de oră — nu contribuie la punerea în valoare a unor energii pen-

tru cunoaștere. Verificarea culege roadele pregătirii anterioare, fără să mențină în funcțiune „mecanismul” învățării.

Este oare justificată o „recoltare” a unor cunoștințe (semințe de cunoaștere) ce poate nici n-au încolțit?

Creдем că nu!

În cadrul acestei verificări, deseori inutile și șicanante, starea emotivă ajunsă la saturație, influențează negativ pe elev. Trebuie atunci să nu mai verificăm? Să nu mai putem nota? Să nu ne mai intereseze cum s-au însușit cele predate?

Ar fi o gravă eroare înlăturarea acestor aspecte, dar creдем că verificarea cunoștințelor trebuie să se transforme tot într-un proces (și dacă e proces, să participe cei 2 factori: elev și profesor și să se continue învățarea), numai că acest proces să vizeze organizarea într-un sistem a cunoștințelor și larga aplicare a lor în viața practică.

Aceeași lipsă de participare din partea elevului o întîlnim și în predarea actuală, care este unilaterală. De obicei profesorul spune, iar elevul ascultă. Or, a asculta este una și a învăța este alta. Cunoaște profesorul în timpul unei asemenea predări gradul de concentrare al fiecărui elev sau mai bine zis gradul de deschidere spre cunoaștere? Poate o expunere, chiar excepțională fiind, să suplinească atîtea mobiluri ale învățării și să declanșeze mecanismul atît de sensibil și nu într-un tot cunoscut al acesteia? Lecția noastră tradițională, în cel mai bun caz, se apropie de concepția peripatetică de învățare prin „plimbări”, dar ea nu poate satisface cerințele învățămîntului actual datorită „imobilizării” elevului și caracterului ei verbal excesiv.

De aceea, este necesară înlăturarea acestei situații prin schimbarea raportului elev-profesor atît în prima, cît și în a doua parte a lecției. Pe de o parte, profesorul să ocupe un loc mai important în așa-zisa verificare prin coordonarea materialului spre sisteme și printr-o antrenare a elevului spre aplicarea celor învățate, iar elevul să pătrundă mai mult în predare prin sistemele deja conturate și prin participarea reală la redescoperirea drumului cunoașterii.

Schimbarea acestui raport pune în flux posibilitățile intelectuale ale elevului și-l face cu adevărat element activ. Transformarea activității din clasă într-o activitate de laborator, integrarea școlii în procesul de producție și cunoaștere al societății, conexiunea „băncii” cu „catedra” în procesul de învățare — sint elemente definitorii ale strategiei și tehnicii lecțiilor ce se prefigurează în școala viitorului apropiat.

GH. DASCĂLU
Babadag

Luchian

Copii

Poezia lui Eminescu

fond un anumit complex în fața descumpănitoare nemărginiri a operei descrise. În orice caz, acest vast „jurnal de lectură” rămâne fundamental prin intuițiile scriitoare pe care le conține. Unele din ele vor fi „puse în scenă” — și firește, dezvoltate — de I. Negoieșcu, critic și el de mare finețe, a cărui carte („Poezia lui Eminescu”) e o lucrare de menținere sistematică în prim-plan doar a unei fețe — „plutonice” — a vastei opere. Așadar, opera simțită drept cea mai complex sistematică din cuprinsul literaturii române, deși a stărnit emitera multor idei subtile și prețioase, a provocat pe mulți la studii scriitoare și îndrăznețe, nu s-a lăsat totuși cuprinsă într-o exegeză sistematică. S-ar putea spune că studiile stilistice sînt printre cele mai avansate în „eminescologie” și faptul atrage atenția asupra primei și ultimei realități esențiale a poeziei: limba, ca un monument al culturii românești. De aceea, mai mult decît oricărei idei ori intuiții critice anterioare, poate tocmai progreselor înregistrate pe acest plan le este dator Edgar Papu în **Poezia lui Eminescu** (Editura Minerva, seria **Confluente**), o carte cu adevărat sistematic integratoare, modernă, foarte actuală. Calitatea cea mai generală a acestui studiu de o însemnătate istorică în exegeza eminesciană constă, după părerea noastră, în efortul incunat de succes de a oferi fiecărei din intuițiile și ideile emise în marginea unei poezii ori chiar numai unul vers o **perspectivă** capabilă să le recunoască și să le reunească în vaste ansambluri semnificative, deținînd o mare disponibilitate integratoare. Este evident că în „tiparul” (sau „modelul”) propus de critic, fiecare dimensiune urmărită poate primi un material cu mult mai vast decît acela — minim — folosit acum, în chip demonstrativ. Prof. Ed. Papu propune un sistem al operei lui Eminescu și îl susține fiecare articulație, fiecare traiect prin analiza „structurală” a cite unui principiu identificat într-o poezie sau un vers (trecîndu-l prin toate registrele, de

la nucleul vizionar cu diferitele lui planuri ori niveluri pînă la registrul limbajului). Eguizarea materialului apt de a susține fiecare compartiment e lăsată pentru mai tîrziu sau pe seama altora. Meritul de mare însemnătate al criticului constă în **ampluarea deschiderii** permisă de fiecare categorie descoperită. În privința **spiritului de sistem** ce prezidează o de mult știută finețe a prof. Ed. Papu s-ar putea spune că întreprinderea sa are nu știu ce patos al monumentalului segmentat „științific” în serii complementare de care critica noastră a dispus doar în persoana lui M. Dragomirescu.

Poezia lui Eminescu este văzută de prof. Ed. Papu ca efectul concepției cosmosului sub imperiul unei afectivități erotice — „erotomorfism” — în cadrul căreia cele două planuri, stihial și uman, întrefîn în relații de tip analogic dar de reciprocă participare. Poetul funcționează ca element de infinită **transgresiune** nu numai a regnurilor dar și a stărilor existențiale. Criticul trece în revistă motivele erotomorfice (luna, noaptea, Venetia, pădurea etc.), descrie tipurile de asociații erotice („liniară” — verticală sau orizontală — și „circulară”), lărgeste suprafața analizei, indicînd **dominantele** structurii imagistice („natura statică”, „natura dinamică”), stabilește **intensitățile** tonalității motrice etc, totul concurînd la dovedirea „coeficientului de feminitate” al elementelor cosmice eminesciene și mai departe, a „cosmicității” ființei umane eminesciene.

Această vastă **capacitate transgresivă** (bazată pe coeficientul sporit de afectivitate acordat de preponderența **principiului feminin** în poezia eminesciană) deschide, la rîndul său, porțile celor două categorii fundamentale: **categoria departelui** (departearea lăuntrică în cadrul căreia criticul plasează, ca una dintre componente, lirismul „plutonic”) și **nostalgia apropierei** (erotica propriu-zisă). Acestea două, compenetrante, și concentrarea **intensivă** (dulcele și dorul eminescian) alcătuiesc împreună un fel de „triadă” hegeliană: teză, antiteză, sinteză. Sensul fundamental al acestor categorii derivă din **funcțiunea lor gnoseologică**: ele înlesnesc metamorfozele, sînt agenți, vehicule puse în serviciul unei irepresibile voințe de **sporire a existenței**. Așadar nu pesimismul sau evaziunea, ci

apetitul gnoseologic este motorul transgresiunii, al cuceririi „departelui”, cosmic și lăuntric, spațial și temporal. Fiecare din aceste categorii dobîndesc anume **stigmat** eminesciene care conduc, în ultimă instanță, la reliefarea contribuției poetului la spiritul și formele literare ale timpului său, precum și la anticiparea unor **dominante** ale lirismului modern.

Privită ca o mereu reluată tentativă a cunoașterii, poezia lui Eminescu tinde să încorporeze de fiecare dată — chiar, ori mai ales, atunci cînd trecerea în altă zonă este efectul unei poziții sceptice provocată de concluzia zădărnicii din registrul anterior — experiențelimită, parcurse cu aceeași intensitate, indiferent de natura precară a mijloacelor de cunoaștere ori a rezultatelor ei. El transformă gustul zădărnicii în **apetit gnoseologic** orientat într-o nouă experiență. Din această perspectivă „pesimismul” eminescian apare, din nou, ca foarte discutabil: poetul care trăiește plenitudinar fiecare mare aventură acordă chiar experienței considerată finală, moartea, un înțeles întregitor. Ca atare, el nu o poate gîndi în **tonalitatea disperării**, ci, conform viziunii mioritice, poezia sa întreprinde un tulburător proces de **dezalienare a morții**. Atingerea marginilor existenței prin experiența „peste măsura firii” umane izvoarăște dintr-un exces plenitudinar și nu din **excesul carentei**.

Fiecare „dimensiune” a studiului dispune, astfel, de serii întregi de disocieri foarte acute, menite să pună în valoare mijloacele, inepuizabile în **cuprindere și intensitate**, cu care poetul parcurge fiecare nouă experiență. Eminentă este viziunea integratoare, capacitatea rară de a face ca fiecare disociație și fiecare fapt particular să joace un anumit rol în ansamblul la care participă. Studiul capătă astfel o netezime puțin obișnuită, o clară structură de sistem solid încheșat și, în același timp, deținînd o uimitoare capacitate de absorbție a unor noi serii de fapte atașabile fiecărei perspective pe care o deschide în cosmosul poetic eminescian. Oricît de scriitoare, de neașteptate ar fi — și cele mai multe sînt astfel — descoperirile analizei și interpretării sînt comunicate pe un ton echilibrat, ca de la oarecare depărtare. Autorul este, în fond, un mare vizionar controlat îndeaproape de un savant metodic, cu remarcabil spirit de sistem.

Această extrem de importantă exegeză a poeziei lui Eminescu a trecut însă ca și neobservată. Remarcabilul spirit de sinteză și puternica vocație constructivă ale profesorului Edgar Papu sînt însă trăsături rare astăzi în critica și istoria literară, atît de rare încît atunci cînd ele se afirmă într-o strălucită înfrunțare se „bucură” de neplăcuta tăcere a descumpănirii. Mai sînt însă speranțe că ipoteticul „gust de sinteză” al criticii actuale se va trezi din această paradoxală somnolență.

C. STĂNESCU

Unele dintre cele mai notabile progrese ale cercetării literare moderne de la noi sînt datorate fără îndoială celui mai mare poet român. „Eminescologia” nu este doar expresia unei atitudini de simplă cinstire, ci un domeniu ce reclamă cu necesitate ascuțirea metodelor și tehnicilor de investigație, asimilarea unor procedee moderne capabile să redescopere pe o bază mai solidă chiar multe dintre vechile intuiții. Consimțirea unanimă asupra valorii lui Eminescu sau un anumit prestigiu al exegezei tradiționale — de la Maiorescu la Călinescu — nu sînt și ultimele dovezi ale vastității și adîncimii poeziei eminesciene. Ceea ce apare însă mai curios în exegeza eminesciană este aspectul de **finețe** la care s-a ajuns în studierea **fragmentară** a uneia sau alteia din fețele acestei poezii. S-ar spune că intuiția critică s-a ascuțit la maximum pe măsura ce aplicația și-a restrîns domeniul la anumite „felii”, aspecte ale operei. Monumentala operă de editor a lui Perpessicius, fără care progresul „eminescologiei” nici n-ar putea fi închipuit, este însoțită de o serie de observațiuni, mici studii, care, toate la un loc, sînt departe de a însemna o privire sistematică și integratoare. La rîndul său, „Opera lui M. Eminescu” de G. Călinescu este, orice s-ar spune, minată de o anumită suficiență a demoliției. Siguranța de sine cu care G. Călinescu parcurge cultura, filozofia, spațiile și tehnica poeziei cred că indică în

Meditație asupra clasicismului

Prin însăși existența ei, știința acceptă noul, îl caută neînțecat, descoperindu-l, într-o acumulare fără istov, ce consumă nemiloasă și tiranică, vieți omenestă, energii, valori.

Circumscrișă în acest cadru, teoria și critica literară oferă un exemplu viabil, căci o știință care își cere dreptul la existență trebuie să ofere garanții, cel puțin în definirea obiectului și a metodologiei. De aici această muncă titanică, acele confruntări acerbe, căderile spectaculoase și ascensiunile brusce. Și în această agitație neîntreruptă, în această căutare a științificului, a obiectivului, fiecare participant își are meritele sale. Gîndînd astfel, am citit cartea recentă a lui Matei Călinescu, „Clasicismul european”, dedicată fenomenului literar, interpretat și explicitat în numeroase feluri, clasicismul. Necesitatea stabilirii statutului cărții apare ca evidentă, intrucît acest fenomen literar, ca de altfel și multe altele, pot fi discutate în moduri felurite. Scriitorul ar putea de pildă opina spre un studiu care să expună problema într-o formă accesibilă unui cerc larg de interesați; sau construind pe alte principii, să sintetizeze istoric și documentaristic modul în care a fost privită ea de către specialiști. O a treia variantă și cea mai dificilă de altfel constă în expunerea unui punct de vedere nou, a unei viziuni particulare.

De ce este necesar să se conștientizeze o astfel de diviziune? Îmbinarea acestor planuri va obliga pe scriitor să caute un limbaj de tranziție anevoie de găsit, iar pentru cititori înțelegera textului se va dovedi dificilă.

Lectura cărții lui Matei Călinescu relevă tocmai o dificultate de acest gen, neconcordanța dintre deziderat și înfăptuit. Intenția sa de a pătrunde în esența fenomenului este prea puțin susținută de modul de structurare al cărții. În defavoarea unei viziuni sintetice, scriitorul înclină spre o secționare permanentă. Și cum obiectivul cărții, studierea clasicismului în întreaga Europă, nu este de loc ușor de realizat, Matei Călinescu se vede obligat adesea să străbată bătrînul Continent, pentru a descoperi cititorului artiști și cărți, a căror integrare în expunere se dovedește dificilă. Primul pas constă în explicarea conceptelor de lucru. Urmărind studiul în desfășurarea sa, momentul imediat următor delimitează clasicismul atît național cît și istoric, pentru ca apoi să expună esența fenomenului explicînd doctrina sa estetică. Discuțînd în final genurile clasicismului, Matei Călinescu apelează insistent la oameni care au simțit și au trăit acele momente. Într-un cuvînt: o carte utilă, plină de farmecul intelectual dintotdeauna al autorului.

CRISTIAN POPESCU

Luchian

Lorca

Încă o dată despre știință

Din spectrul culorilor, fi rămâne omului neperceptibilă toată «misterioasă» zonă de dincolo de violet și de dincoace de roșu. Ultrasunetele, cu ajutorul cărora lilieci reușesc să evite obstacolele, ne sînt nouă, oamenilor, la fel de inaccesibile prin simțuri ca undele sonore cu frecvență mai mică de 16 vibrații pe secundă. Învălmășelii quasi-inextricabile a realității nu putem — cînd (și dacă) putem! — să-i redăm continuitatea și fluxul decît reconstruind-o meșteșugit cu mijloacele discontinui și inerte ale cuvintelor. (Fie ale cuvintelor de toate zilele, afinate printr-un lung uz pertinent și prin disciplină de gîndire. Fie ale unor cuvinte formalizate, și investite prin asta cu maximum de „ri-goare”; dar, în același timp, și cu — evident — maximum de discontinuitate. Fie, în sfîrșit, ale acestor alte soluri de foste cuvinte*, care sînt simbolurile logice și matematice.)

Cuvîntul, la rîndul său, nu este un pur instrument neutru de analiză a realului. Prin gura noastră, cînd îl rostim, vorbește și societatea care ni l-a pus la îndemînă. Căci, formîndu-l de-a lungul unei istorii al cărei început se pierde în noaptea timpurilor, rostitorii și-au lăsat în el — cu titlu de sediment — urme adînci. Toate contextele prin care a trecut, cuvîntul și le-a interiorizat într-un fel oarecare și le poartă acum mereu cu sine, ca pe un depozit viu. Un depozit de conotațiuni, nu numai intelectuale, ci și emoționale și voliționale, care acționează (de cele mai multe ori fără măcar să ne dăm seama) din miezul însuși al cuvîntului, ca un *in-text*. Răzbătînd la lumină, *in-textul* acesta creează în jurul focarului său iradiant un halo de co-semnificații, — sediu prin excelență al *mentalității*, adică a acelei părți a opiniilor și a deprinderilor noastre de gîndire pe care, neputînd-o decît cu mare greutate deslipi de noi și proiecta „în față”, pe versantul obiectului, n-o putem, în mod obișnuit, trece prin ciurul unei

critici radicale, aptă adică să re-dea cuvîntului «puritatea» semnificației sale primare și, deci, să-i confere o valoare instrumentală netulburată de vibrația amintirilor. Este adevărat că aici, în carnea și în singele corpului lui sonor, rezidă viața (și savoa-rea) cuvîntului. Dar nu e mai puțin adevărat că tocmai această viață — zonă de interferențe greu de deslușit și sursă virtuală de polisemii (întrucît, anume, o co-semnificație sau alta poate fi, rînd pe rînd, smulsă din *in-textul* ei de bază și investită cu puterea de a semnifica în mod independent) — aduce, prin pulsațiile ei imprezvizibile, prejudicii grave cuvîntului în funcția lui de analizor univoc al realului.

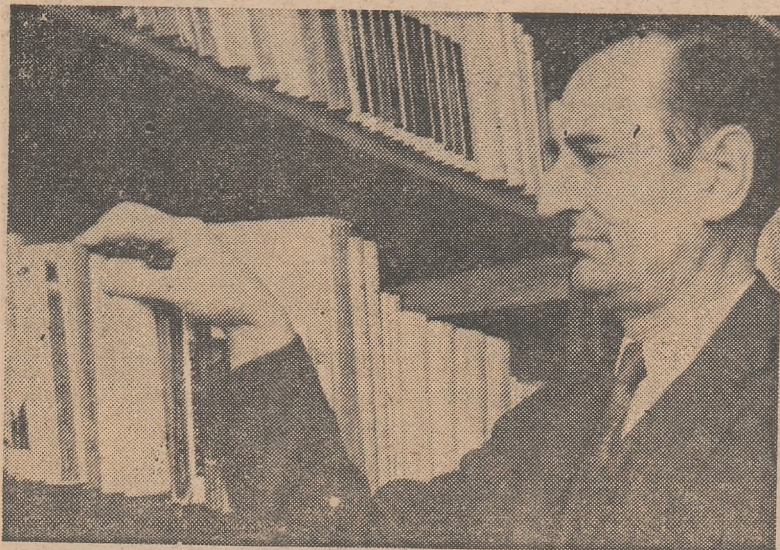
Instrumentarul nostru logic («tipar»**, în ce ne privește, al unei *forma mentis* din chingile căreia nu e chip să scăpăm; căci, fără s-o vedem și fără chiar s-o simțim, ea operează în noi dinlăuntru și, așa zicînd, ca noi înșine) este, fără îndoială, mult mai puțin tributar conotațiilor de tot felul, pe care împrejurările istoriei colective și individuale le-au făcut și le fac — aici într-un fel, acolo într-altul — să sedimenteze în cuvînt. Și totuși... Și totuși, el trebuie, și el, la rîndul lui, dacă ținem să nu dea greș, adaptat mereu la obiect, mlădiat, afinat, ori de cîte ori schimbăm de scară — adică de ordine de mărime — în abordarea realității. Căci, orice s-ar spune, și cu toate că e sustras, pe cît se poate, vicisitudinilor cronospațiale de tot felul care grevează cuvîntul, instrumentarul logic de care dispunem este totuși intim solidar cu faptul însuși al condiției umane — făcînd ca pasul cu care omul măsoară lucrurile să fie esențialmente un pas de om.

MIHAI ȘORA

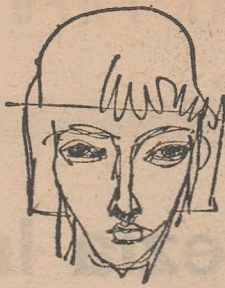
* Și totuși, încă tot cuvinte, chiar și sub rebarbativa lor înfățișare actuală...

** Sau, poate, cine știe, «expresie» a unei *forma mentis*...

UN PORTRET PE SĂPTĂMÎNĂ

Prof. MARIN BOBOC,
directorul Liceului
„Gh. Șincai” — Baia Mare.

Ninge

Fetei mele

Ninge, Ruxandra. Bineînțeles, cu urechi de miel și cu codițe de led. Ninge și cu fulgi de zăpadă, dar ăștia știi tu bine, sînt stele și luceferi care-au dormit în pădure, pe ramuri de brad și, dimineața, în zori, cînd urșii visează miere de Sicilia și untură de Flandra, iar cerbii își sfișie boturile în pămîntul purtînd amintirea tinului, s-au lăsat luați de vînt și aruncați în fereastra noastră.

Ninge. Pe geamuri au înflorit crinii. Intinde mina și caută în potîrul lor (na te uita că latră rîzînd cătelul de pluș pe care-l întărită păpușie) un leagăn de mătase. Să-l atîrnăm între ferestre, să ne suim în el și să privim. Ninge cu vîlvății. Focuri albe sub lună. Sabia din perete, adusă de mine de la Istanbul, plînge cu lacrimi de vin. Sau poate cu sînge din astîlnitul de istorie. Sîntem și nu sîntem aici. Pentru că atunci cînd ninge miroase a rășină și sufletul își iese din funii. Leagănul nostru s-a schimbat în caleașcă — auzi cum sună roțile ei de aur, sunet torțotit, rupt din cîntecul pe care ți-l spun lîngă inimă, descîntecul dragostei mele. Și caili noștri, albi, văzuți și nevăzuți, ne poartă pe toate ulițele lumii. Ninge tăcut, și-n ochii tăi mari și albaștri, se-nalță din vis cîreșii tinereții mele. Caili rup în dinți firul de iarbă lungă al zăpezilor — ninge a-dînc, dincolo de ninsori, pasărea galbenă a lunii își cheamă din trestii bobocii de mărgean, și noi zburăm pe toate cărările țării, uniți în iubirea pentru zăpezi. Pe munții inimii noastre, cele mai curate ninsori.

FĂNUȘ NEAGU

Distanța catedră-bancă — un obstacol real?

Ne place să vorbim despre „realul dialog” care să devină atmosfera obișnuită a orelor de clasă, dar invocăm densitatea programelor școlare, suprapopulara claselor și solicitările multiple privind timpul cadrelor didactice, ca să justificăm lipsa răgazului necesar pentru discuții, cunoaștere, apropiere. Nemărturisit, stăruie uneori și gîndul că distanța — desigur nu ca simplu atribut spațial — este un vajnic apărător al mult rîvnitei autorității profesorele și așa continuu amenințată de concurența ațitor surse extrașcolare de cunoștințe, avînd ca beneficiar pe elev.

Străjuite de rigorile disciplinelor școlare, orele „de altădată” erau mult mai comode pentru profesor, care realiza „participarea activă și conștientă a elevilor la lecție”, conform unuia din cele cinci principii didactice în vigoare, solicitînd acestora să asculte, să copieze (după tablă și din manual), să repete, să recite, mai ales să asculte. O clasă astfel activă era un mediu securizant pentru profesor. Elevii puteau fi conduși ușor, obligați să respecte un vast sistem de interdicții, vizînd în special modalitățile de comunicare.

Măsurînd această distanță în școala trecutului și raportînd-o apoi la cerințele de astăzi — și mai ales, de mîine — la ceea ce trebuie să fie atmosfera de muncă în clasele noastre, constatăm, cu îngrijorare, că distanța încă există. Poate chiar agravată, în unele împrejurări, cînd profesorul, cu multe clase și elevi, cu multe sarcini, nici nu ajunge să-i știe pe toți copiii după nume. Nu trebuie deci să căutăm fenomenul în arhivele practicii pedagogice, el fiind contemporan cu învățămîntul programat, cu televiziunea școlară, cu cibernetica, cu games-urile, menținîndu-se în plină ofensivă pentru renovarea tehnologiei didactice. Numai că apare clar că a pretinde elevilor rigidă conformare la norme care urmăresc să-i disciplineze prin înțepenire, ascultare, izolare, cînd metodele active moderne solicită tocmai mobilizarea spiritului creator și independent, cooperarea, înseamnă a ne ridica singuri obstacole de netrecut. E ca și cum am vrea să realizăm programa de educație fizică, obligînd elevii să stea în bancă, îmbrăcați în paltoane și cu șoșoni în picioare.

Considerăm ca un anacronism acest mod de relație profesor-elev. Oricîte justificări, de orice natură, s-ar putea aduce, într-o explicație a lui, ele nu ajută la schimbarea situației. Nu ajunge să formulăm de- ziderate programatice de tipul: „trebuie reasezată relația profesor-elev”. Mult mai util este să se elaboreze căile concrete de ieșire din impas. Iar aceste căi — după noi —

nu pot fi soluții de moment, izolate, de la caz la caz, venind în rafală, campanii pompieristice, ci trebuie regîndit întregul sistem de pregătire a cadrelor didactice ca educatori, de organizare a muncii în școală, trebuie înțeles spiritul nou al metodelor active folosite la lecție și găsite alte modalități de verificare a pregătirii elevilor.

Numai cînd la catedră va sta un educator care și-a însușit, în cadrul pregătirii sale profesionale, cunoștințe științifice despre procesul integral al dezvoltării copiilor de vîrstă școlară, despre particularitățile lor de vîrstă, sex și individuale, despre mecanismul constituirii vieții de colectiv, al interrelațiilor în grupul școlar, acesta va ști să-și exercite efectiv rolul de conducător al educației pentru împlinirea personalității fiecărui elev, pentru transformarea clasei într-un colectiv de muncă. Bunele intenții, tactul, sîrguința sînt trăsături minunate pentru un educator. Ele nu ajung însă să răspundă cerințelor actuale față de școală.

Mai mult decît atît. Trebuie să uităm, să abandonăm ideile preconcepute, experiențe perimate, învățăminte adunate în viața noastră de elevi și educatori. Să înțelegem că elevul bun este adesea făurit de noi; noi îi atribuim virtuți și-l plasăm undeva sus, în ierarhia valorilor într-un colectiv, după cum tot prin măsuri subiective apreciem că alți elevi sînt răi. Și pe unii și pe ceilalți îi raportăm însă adesea la o scară fără viabilitate astăzi.

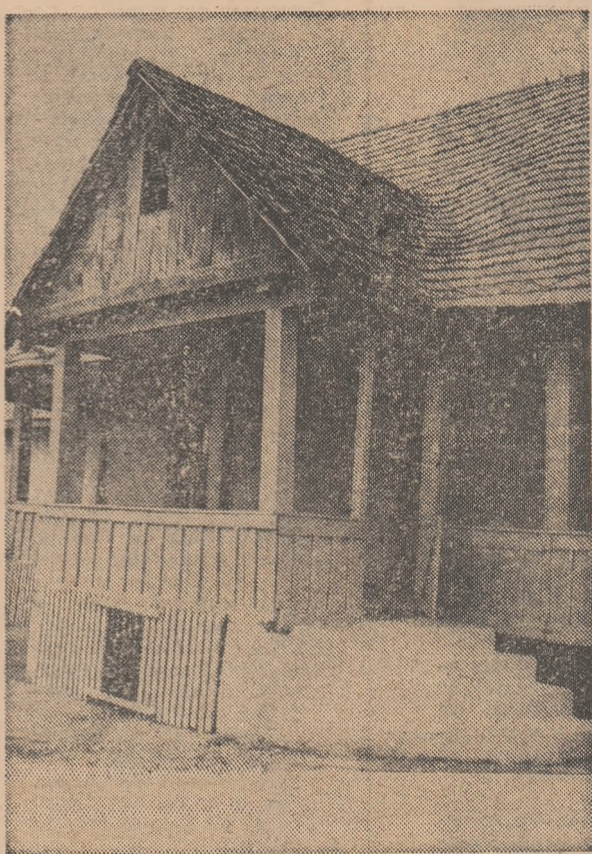
Dincolo de cunoștințe științifice, din diverse domenii, și pe baza acestor cunoștințe, este deci necesară, o schimbare de optică, de mentalitate care să atingă profunzimea concepțiilor noastre despre actul educativ. Fără aceasta, nu se poate concepe nici antrenarea cadrelor didactice în modernizarea tehnologiei lecției. Este de neconceput, de pildă, ca un profesor care pretinde să fie el distribuitorul de cunoștințe la lecție, să poată folosi descoperirea în accepția sa corectă (adesea este confundată cu forma euristică a celei mai banale conversații), după cum nu va realiza o reală activitate de grup în clasă profesorul care continuă să considere necesar un singur tip de legătură: între el și fiecare elev în parte, pentru comunicarea, fixarea și verificarea noilor cunoștințe.

Înțeleasă în acest mod, apropierea dintre catedră și bancă se afirmă nu ca o revendicare mai mult sau mai puțin democratică, cu o coloratură vădit afectivă, subiectivă, ci ca un element integrat într-un sistem nou de muncă școlară pe care-l dorim înfăptuit.

LUMINIȚA GHIVIRIGĂ

Intotdeauna alături de țară, cu peisajele și oamenii săi

„Nicolae Ceaușescu s-a născut în casa unui țăran sărac — Andruță Ceaușescu” (Michel-P. Hamelet, Nicolae Ceaușescu. Biografie și texte selectate)

REMARCABILE EVENIMENTE EDITORIALE

Personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român și președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, binecunoscută și apreciată în toate țările lumii, a reținut în ultima vreme din nou atenția unor prestigioase edituri străine.

Volumul apărut în Republica Federală a Germaniei — „România pe drumul socialismului” este prefațat de cunoscutul profesor universitar de științe sociale și politice Waldemar Besson. Autorul caracterizează elogios personalitatea politică a secretarului general al Partidului Comunist Român, personalitate care „întruchipează o țară” și căreia îi „revine un rol hotărâtor de importanță politică mondială” prin contribuția la normalizarea relațiilor între statele Europei, indiferent de orînduirea lor socială. Textele selectate din articolele, cuvîntările și interviurile tovarășului Nicolae Ceaușescu din perioada 1966—1970 sînt grupate în 15 capitole tematice.

„Para onde vai a Romênia”. („Încotro merge România”), volumul editat recent în limba portugheză de cunoscuta editură braziliană „Paralelo”, cuprinde texte selectate din cuvîntările și articolele secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cartea este o ilustrare a modului în care România rezolvă problemele fundamentale ale construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, politica înțeleaptă, profund constructivă a partidului și statului nostru pe arena internațională.

Publicarea acestor cărți constituie un nou act de prețuire a poporului nostru angajat pe drumul unei vieți prospere, a conducătorului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care și-a câștigat în lume stima și înalta considerație pentru cauza nobilă și profund umanistă pe care o slujește neabătut.

Obiect de predare: prezentul

Noile necesități sociale — aplicate pe un fond vechi de necesitate lăuntrică, a noastră, a tuturor — impun, cred, școlii românești, astăzi mai mult decît oricînd, un obiect de predare extrem de dificil și de pasionant: PREZENTUL. Aceasta denotă pe de o parte setea de adevăr și de luciditate a unei întregi societăți, și — pe de altă parte — un mod de a trăi. Acest mod de a trăi ne aparține nouă, adică generației umane care a supraviețuit celui de-al doilea război mondial. Niciodată poporul român nu a participat atît de dramatic, de viteaz și de pasionat, la istorie. Niciodată omul de rînd nu a avut — ca azi, în perioada de după neuitatul an 1965 — senzația că faptele sale sînt parte a unei fapte mai mari, care se numește Patrie și care ne face pe noi toți să ne numim români. O, desigur, participarea la istorie nu e voiaj de plăcere, nu e petrecere în familie, nu e trufie necontrolată, ci ardere în numele idealului, muncă în numele conștiinței, prezent în numele viitorului. Participarea acestui neam de oameni, de la Carpați și Dunăre, la istorie înseamnă hotărîrea de a merge pe drumul de azi, comunist, de a apăra — cu orice sacrificiu — sensul acestui drum, modul nostru de a trăi, moral, sever și curajos, deșteptînd în om tot ceea ce e mai bun, mai durabil și mai semet.

Asta ne obligă să ne întrebăm cum să facem să dăm generațiilor noi din școli întreaga dimensiune a acestui prezent. Copiii trebuie să știe și să înțeleagă drumul țării, biografia ei mai evidentă ori mai subtilă. Lasă că din trecut nu se poate sări în viitor, direct, fără contactarea prezentului, dar cercetarea prezentului dă și o mare poștă de viață și o mai bărbătească voință de acțiune sufletului tînr. De prea multe ori am avut cu toții impresia — copii fiind — că putem lesne călători în trecut și în viitor, dar că prezentul ne e inaccesibil.

O școală nouă — a unei societăți revoluționare — nu poate exista în afara ideii de cercetare a prezentului, în toată altitudinea lui dramatică, plină de tensiuni, contradicții și lumini.

Transformarea prezentului (prezentul lumii și prezentul țării — mai ales prezentul nostru în contextul firesc) în obiect al atenției, al memoriei, al înțelegerii și al pasiunii înnoitoare a tinerilor ar însemna un act de incalculabilă implicare a noilor generații în efortul întregii societăți și o garanție a naturalei continuități a istoriei naționale.

ADRIAN PĂUNESCU

Valoarea educativă a lecției de istorie

Nu vom absolutiza, atribuind istoriei prioritate în ce privește modelarea omului necesar societății socialiste. Dar faptul că istoria, ca știință, are drept obiect tocmai cunoașterea exactă a evoluției comunității umane, cu epocile ei de restrînte și de mari realizări; că istoria, ca obiect de învățămînt, are sarcina să valorifice educațional marile înțelegeri care explică și exprimă evoluția omului de la postura de sclav la aceea de stăpîn necontestat al propriei sale existențe, conferă profesorului de istorie o poziție deosebită în procesul creșterii tinerei generații, încercîndu-l cu o deosebită responsabilitate.

Fereastră larg deschisă spre umanitate și viața concretă a epocii noastre, lecția de istorie își îndeplinește mesajul numai dacă oferă tinerilor ei auditori cheia înțelegerii prezentului prin învățămîntele trecutului și reușește să prefigureze societatea imediat viitoare prin cunoașterea realităților strict cotidiene. Numai în acest chip lecția de istorie se situează în coordonatele actuale ale educației, cu caracterul ei dinamic, prospectiv și propulsiv.

A nu ține seama în momentul conștientizării și predării lecției de istorie de structura psiho-intelectuală a tinerilor noștri auditori, care sînt creația epocii noastre, înseamnă a greși fundamental.

A ști să optimizezi raportul dintre cantitatea și calitatea cunoștințelor transmise, să specifice strategia învățării — proprie fiecărei vârste școlare — să realizezi echilibrul dintre cognitiv și afectiv, depinde de știința și arta predării fiecărui profesor. Toate acestea sînt obligatorii în măsura în care pregătirea fiecărei lecții este rodul unei cercetări interdisciplinare la care epoca noastră ne obligă.

De pildă: în timpul școlarizării sale, elevul se întîlnește de trei ori, la vîrste diferite, cu lecția „Formarea Partidului Comunist Român”.

În predarea ei la clasa a IV-a, a ignora faptul că memoria, imaginația și afectivitatea sînt funcții psihice dominante ale elevilor de 10—11 ani; a nesocoti adevărul esențial că imaginea vizuală joacă un rol hotărâtor în procesul de cunoaștere la această vîrstă (eficiența educativă a acestei lecții crește dacă se desfășoară într-un muzeu, prin intuierea portretelor participanților la acest important eveniment, din care se degajă trăsăturile lor pozitive de caracter: voință, dirzenie, curaj caracteristice comunistului); a nu folosi audiția muzicală (înregistrări cu cîntece revoluționare) cu puternicul ei mesaj cognitiv și formativ; a nu stabili că formarea P.C.R. reprezintă unul din mo-

mente hotărîtoare din șirul lung de lupte pentru dreptate socială și națională a poporului nostru, înseamnă a goli de conținut această lecție și a o face inutilă. Rolul ei educativ nu s-ar realiza.

Preadolescentul, în pragul vîrstei de 15 ani, se demonstrează capabil să preia în mod critic fluxul informațional și să-l prelucreze pe scheme proprii de gîndire. Imaginația, dominantă psihică a acestei vîrste, îl așează pe pista unor investigații personale în procesul cunoașterii. Se impune, deci, orientarea gîndirii acestor tineri spre relația dintre noțiuni și sensul lor istoric, spre selecționarea și sistematizarea viguroasă a cunoștințelor transmise.

A stabili coordonatele definitorii ale noțiunii de partid, proletariat, luptă de clasă, învățătura marxist-leninistă, de triumf al socialismului asupra ideilor reformiste, înseamnă a oferi preadolescentului, elev în clasa a VIII-a, satisfacția morală și intelectuală printr-o participare activă și conștientă la o lecție atît de importantă din cursul de istorie a României și a-i garanta astfel eficiența educativă.

A prezenta la clasa a XII-a același eveniment epocal pentru noi, petrecut la București între 8—12 mai 1921, în contextul istoriei universale contempo-

rane; a angaja elevii acestei clase într-o discuție în care să se vehiculeze cunoștințe dobîndite prin studiul materialismului istoric și dialectic; a-i descifra sensul istoriei în general și cel al istoriei contemporane în mod special, precum și locul individului în făurirea istoriei, înseamnă a plasa la locul cuvenit în conștiința tinerilor acest eveniment, prin înțelegerea lui logică și a-i face receptivi față de politica actuală a partidului nostru, cheazășie a existenței și dezvoltării plene a poporului român.

În felul acesta, actul predării, valorificat prin lecție, reprezintă un act de cultură cu largi semnificații etico-sociale, ceea ce înseamnă: a pune la îndemîna tineretului nostru mai repede și mai bine posibilitatea realizării lui desăvîrșite: a-i oferi cheia dezvoltării unei individualități, necesară societății și prin aceasta, necesară sie înseși; a-l ajuta pe tînr să se bucure din plin de avantajele unei societăți în plină înflorire. În sensul acesta, a preda, acest act de supremă dăruire, se îmbogățește cu semnificația profundă a omeneii și se însoțește cu sentimentul înalt al patriotismului.

LIVIA MUSCULIU
Liceul pedagogic de învățători,
București

despre VIAȚA PRIN OPTICĂ MATEMATICĂ

Penetrațiile moderne ale matematicii • O însușire cu valoare
forte : puterea de abstractizare • Ceva despre ceea ce îți
rămâne după ce ai uitat teorema lui Pitagora • La început
a fost învățătorul...

Deceniile din urmă se disting printr-o îndrăzneală reasezare de valori, prin spectaculoase permutări în tabloul utilității sociale a celor mai diverse compartimente ale științei și culturii. Se structurează noi concepte și preocupări, se abandonează vechi poziții; noi științe, cum ar fi informatica sau fizica nucleară, capătă o dezvoltare singulară.

Schimbările nu sînt gratuite, ele se petrec sub imperiul trebuințelor prezente și mai ales viitoare ale omenirii, care înscrie tot mai hotărît pe stindardele ei idealurile de progres și bunăstare.

În acest amplu context, care este locul matematicii și ce orientări se evidențiază cu privire la statusul ei în concertul celorlalte științe? — este întrebarea cu care ne-am adresat, pentru cititorii noștri, academicianului Octav Onicescu, matematicianul de renume mondial, apreciat „specialist probabilist”, neobosit cercetător în domeniul algebrei, geometriei diferențiale, topologiei, analizei funcționale, teoriei funcțiilor, mecanicii generale și mecanicii relativiste, pedagog cu vederi moderne asupra învățămîntului unor discipline matematice.

Octav Onicescu : În cadrul Institutului internațional de științe mecanice pe care îl conduc, am fost în toamnă aceasta martor la un număr de cursuri și de lucrări de ordin practic, aplicativ, care avea ca obiect biomecanica — această știință destul de nouă, care îmbină problema curgerii fluidelor cu problema circulației sîngelui, a limfei, chiar a circulației legate de respirație. Contactul care a avut loc atunci între fiziologi și între mecanicieni a dezvăluit cît de necesară este, pentru pătrunderea mecanismelor celor mai intime, unificarea limbajului fiziologiei umane, a fiziologiei circulației sîngelui pe de o parte, cu acela al teoriei hidrodinamice, al teoriilor pur mecanice pe de altă parte. Aceasta arată locul important pe care viața îl reclamă cu insistență pentru știința matematică.

Dar nu numai atît. Recent am aflat de o universitate creată în Apus, care are printre scopurile sale principale, în afară de un învățămînt obișnuit — acela de a pregăti profesori — și un scop spiritual de un fel deosebit: **matematizarea științelor.** 10 catedre de matematici au fost profilate spre diverse domenii ale științelor matematice: unele spre matematici pure, altele spre biologie, spre științele tehnice, spre științele organizatoare ale societății, spre economie etc. — toate înzestrate cu laboratoare și specialiști necesari. Rațiunea creării acestor catedre izvorăște din aceeași realitate incontestabilă despre care am vorbit: știința aceasta se infiltrază tot mai mult ca ajutor pentru toate domeniile vieții — și pentru științele pure și pentru acelea care au un contact mai imediat cu experiența, devenind un instrument de lucru absolut indispensabil oricărui compartiment al activității umane.

— Ce înseamnă aceasta pentru matematicienii înșiși ?

Octav Onicescu : Nu atît știința unei tehnici foarte adîncite a geometriei, a aritmeticii, a algebrei, cît mai ales un anumit mod de a gîndi, care să facă posibilă infiltrarea matematicii abstracte — a unui anumit tip de abstracții — în intimitatea unui proces material, a unui proces fiziologic, sau economic, climatic ori pur mecanic (care nici el nu este chiar atît de ușor de abordat, precum pare, cu instrumentele, pur și simplu, ale matematicii abstracte).

— Un exemplu, poate...

Octav Onicescu : Iată informatica — această mare și foarte importantă știință a epocii noastre, cu toate că oamenii nu știu să o prezinte ca atare — desprinde universalitatea relațiilor noastre cu lumea, pe bază de caracteristici matematice — dar aceasta în urma unei succesiuni de abstracții, care, ele, constituie toată dificultatea, mai mult decît calculele și tehnica ce reprezintă astăzi această știință. Informațiile ce ne vin din universul exterior (de pildă, pe calea vizuală, sau a tactului — multă vreme neglijat în experiența umană; astăzi începe a fi reconsiderat — ori pe alte căi care, în definitiv, constituie legăturile noastre cu lumea din afară: o poezie, o bucată muzicală, sau numai o simplă convorbire), mesajele pe care ni le transmit ele, cu toată infinita lor diversitate, pot fi considerate, abordate ca unul și același lucru, pot fi reduse — să spunem — la ceva asemănător. În ultimă analiză ele nu sînt decît o succesiune de semne. Iar dacă reținem numai faptul că vorbirea, ca și vederea, ca și alte relații sînt date de succesiuni de semne și putem distinge aceste semne, și le numărăm, și dacă considerăm repetițiile acestor semne, apar niște caracteristici, ce pot servi la edificarea unei teorii matematice.

— Ce considerații absolut esențiale pentru învățămîntul eficient al matematicii în școala de cultură generală ?

Octav Onicescu : Cred că dacă un elev își însușește chiar din primele clase relația de proporționalitate a unor mărimi — care constituie unul din actele fundamentale ale științei — el a făcut un progres remarcabil, pe care trebuie să-l rețină, fiindcă îi va fi de folos toată viața. Relația aceasta — care are un caracter universal — constituie primul contact al matematicii cu gîndirea abstractă pe de o parte și cu realitatea pe de altă parte. O formă care le constituie pe amîndouă.

— Apoi ?

Octav Onicescu : Dacă în afară de aceasta mai formăm la elev și o gîndire structurală asupra obiectelor experienței abstractizate ca obiecte geometrice, dacă îl ajutăm să-și în-

susească și cîteva concepte de relații algebrice abstracte — deci tot abstracte — acesta va fi pregătît să facă față la multe probleme pe care i le va pune viața practică. Evident, este necesar și ceva material — să spunem așa — mai concret, mai palpabil din cadrul științelor matematice — bunăoară, tipuri de calcul, care astăzi se ridică la nivele destul de mari în contactul pe care îl avem cu mașinile de calcul, de pildă. Fără să exagerăm formalismul pe care îl impun relațiile noastre cu mașinile de calcul, fără să exagerăm învățătura mecanică a limbajelor cu care ne apropiem de folosirea mașinilor de calcul, totuși e bine să venim în fața realităților de mai tîrziu, cu o pregătire în acest domeniu, după cum ar fi foarte bine ca fiecare absolvent de liceu să cunoască mașina de scris, să poată folosi magnetofonul, ori să conducă automobilul.

Este ușor de observat că toate acestea sînt, într-un fel, legate de pregătirea pe care matematica i-o dă spiritului nostru, de a ataca realitatea cu instrumente abstracte, cu un mod de a gîndi abstract.

— Dacă am uitat complet teorema lui Pitagora este un semn foarte grav pentru instrucția matematică pe care am căpătat-o în școală ?

Octav Onicescu : Răspunsul este ceva mai complicat. Eu cred că judecata noastră de la oră la oră sau de la an la an asupra elevilor în ce privește cunoștințele matematice nu e întotdeauna suficient de exactă, pentru că adeseori nu știm să căutăm efectul celor predate la clasă și cînd trebuie. Dacă vrei să cauți acest efect punînd pe elev să-ți repete teoreme de geometrie sau reguli de calcul, poți constata că unii vor reuși mai bine, alții mai rău. Dar acesta nu este un criteriu, pentru că nu acesta este efectul principal pe care îl urmărim, ci acela de a structura o bună judecată, de a-l pregăti pe elev apercipitiv din punctul de vedere al țintei noastre față de realitate, față de viață, de evenimentele din jur. Iar lucrul acesta nu este imediat vizibil.

— Cui datorați pasionata dv. aplecare spre domeniile matematicii ?

Octav Onicescu : Păstrez convingerea intimă că datoresc puțina mea activitate, formele de activitate matematice pe care le-am practicat în viața mea, institutorului meu din școala primară, care m-a învățat matematica — nu apodictic, prin niște reguli pe care ni le-ar fi impus în mod sentențios — ci prin felul lui de a fi și de a comunica cu noi, prin munca lui cu clasa.

— Așadar, învățătorul...

STELA PREDESCU

Scandare

Așa cum sînt scandate pe treptele școlii, ritmurile civilizației au un sunet mereu original, murmur al unor identități spirituale ce vor fi, la nesfîrșit. Cu etapele sale de vaste orizonturi ale cunoașterii, înfinit interiorizate, așezată pe treptele țării, în spațiile de leagăn ale strămoșilor și ale urmașilor, formînd și nepărăsindu-și fiii spirituali, școala, arenă revoluționară a educației, ne îndatorează pe toți cu cîte un destin creator de muncă și luptă. Slujitorii pe care școala și-i alege din viață încep să crească sub raza învățată devreme, aici, la lumina celor mai mari ferestre din lume.

Auzim limpede, de oriunde, în graiul din ce în ce universal al școlii, cum viața societății românești socialiste se traduce prin educație, ca una din esențele ei intime. Și eroul educației ne întîmpină din adîncuri de mină și miezuri de nopți pînă la virfurile săgeților îndăcătoare, suspendate deasupra piscurilor de munți, pînă la capătul celor mai lungi drumuri din lume. Drumuri trecute prin școală. Căci eroul educației este, cu necesitate, și profesorul.

Ne închipuim prea rar cum arătau profesorii aceștia ca elevi. Poate e vina lor că îi încremenim într-o condiție statuară. Poate e vina noastră. Sau a elevilor lor pe care, în toată mobilitatea virtualității, îi întrezărim profesori peste timp.

Școala îi recunoaște drept slujitori nu numai pe profesorii de acum, dar și pe cei din viitor, ca să nu mai vorbim de întemeterori, își recunoaște drept slujitori toate generațiile învățării și acțiunii. Un continuu de timp și mai ales de conștiință dau întîlnirilor în școală ale generațiilor țării prezența necesară sincerei comuniuni de idei, de acțiune, de bucurie.

În zilele ciberneticii, exemplele date de profesorii, chiar cele obișnuite, au ceva de proverb, de punct terminus meditativ. Și dacă o teorie rece se ilustrează prin stringerea gazului nebuloș pentru a forma stele, cum s-ar lipsi educația de exemplul suprem, de modelul de ardere continuă pe altarele școlii, științei, culturii românești, model strigat într-un glas de conștiințele dornice de a se forma asemenea stelor ?

Civilizația se scandează ca un imn pe treptele școlii : educație.

GH. ANCA

Pictura copiilor

Intr-o tabără de vară, un copil de opt ani, de la țară, picta. Își instalase instrumentele artei sale într-un decor natural, cum mulți mari artiști rar găsiseră în întreaga lor activitate plastică. Și cu toate acestea, în ciuda peisajului care îmbia la transfigurare, băiețelul picta cu îndrăgire un portret „din minte”. La un moment dat, a așezat pe capul personajului său o glastră cu flori.

— Unde ai mai văzut așa ceva? L-a întrebat instructorul.

— Nicăieri, a răspuns puștii. Dar așa este bine.

Apoi, din umărul personajului reprezentat a început să crească o floare roșie.

— Asta ce mai e? a întrebat din nou instructorul.

— O floare, a răspuns băiețelul. Acum e frumos. Am terminat.

Discuția e revelatoare pentru înțelegerea personalității unui copil-artist. Dar nu personalitatea lui vreau s-o analizăm aici, ci modul în care școlarul din primele clase pictează și poate fi controlat în această preocupare a sa. De fapt, „controlat” înseamnă aici: supravegheat, nimic mai mult. Artistul-copil nu e maleabil; pentru că nu are o concepție plastică, ci un instinct, un simț plastic specific virs-

tei sale, nu lui. E cunoscut din biologie (legea Müller Hekel); că individul, în dezvoltarea lui, rezumă evoluția speciei. Se pare că, între 6 și 13 ani, elevul străbate — pe un plan artistic care-i poate domina în această perioadă existența —, epoca picturilor preistorice din peșteri. Pentru el, arta e o descătușare a unor pulsuri apăsătoare împotriva cărora copilul nu poate opune rațiunea.

Marea majoritate a copiilor între 6 și 13 ani manifestă reale aptitudini plastice. Cultivate, aceste aptitudini formează o anumită îndemnare și chiar un anumit bun gust (la cei care poartă, pe lângă dotarea trecătoare a vârstei, și o dotare genetică perenă). Chiar dacă nu vor ajunge plasticieni, cei încurajați, pot deveni ușor talentați chirurghi, croitori sau arhitecți.

Pictura copiilor are valoare prin stilizarea, adică esențializarea ce-o presupune, ca fruct al întâlnirii întâmplătoare între stângăcie și voința puternică de a reproduce o imagine reală sau închipuită.

S-a desfășurat în primăvara acestui an, în București, un concurs de pictură pe asfalt. Dacă îmi amintesc bine, a fost chiar televizat. Eram prezent la competiție și am surprins câțiva copilași care atunci când un coleg se îndepărta

puțin de opera lui, sau nu era atent, ștergeau cu pantoful pictura nesupravegheată. S-a întâmplat chiar ca doi concurenți din clasa întâi să se încaiere. Bineînțeles, juriul a intervenit făcând dreptate.

Iată ce scria H. Catargi la începutul volumului Dăruții copiilor vopsele, editat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor din R.S.R.: „Nu pot spune decât un lucru: cât de gelos poate fi un bătrîn pictor față de gustul de culoare, de seninul compoziției, de imaginația, de sensibilitatea acestor copii... Rămii pe gânduri cât de dotat este neamul românesc.”

La Stoicânești, Bolintinul din Vale, Vulturești, în localități mici deci, sint zeci de laureați ai unor concursuri internaționale de pictură pentru copii. Pentru prestigiul României și pentru valorificarea efectivă a acestui prestigiu prin formarea de profesioniști de calitate în variate domenii de activitate, e necesar ca în fiecare școală generală din țara noastră, vîrsta talentului plastic să fie atent valorificată ca arvună pentru ceea ce va mai datora patriei schimbul de mîine al societății noastre socialiste.

MIHAI NEAGU
BASARAB

Elevul în ipostaza de spectator

În genere, tinerii spectatori de teatru se împart în două categorii distincte. Există întâi o categorie pentru care vizionarea unui spectacol nu constituie o problemă, avînd în localitate un teatru permanent. Dar există și a doua categorie pentru care un spectacol de turneu — altminteri nu întotdeauna recomandabil — constituie un autentic eveniment. Am citit în revista „Astra” opinia unui elev din clasa a VIII-a, referitoare la problema setei de teatru. Cu o maturitate surprinzătoare, elevul în cauză întreba redacția cum de este posibil ca, timp de luni întregi, un centru atât de important ca Hnedoara să găzduiască numai spectacole de revistă, concerte de muzică populară și atît. Mai scria în acea scrisoare că elevii doresc să facă cunoștință cu spectacole valoroase, în special cu acelea care pornesc

de la textele dramatice studiate în școală.

Nu încapă îndoială că semnatarul scrisorii avea perfectă dreptate. Lipsește, deocamdată, acel interes al teatrelor care ar favoriza pe cei mai tineri spectatori. Și acest lucru este valabil cu osebire în localitățile unde lipsesc teatrele cu caracter permanent.

Gîndurile elevului, precum și inițiativa Naționalului ieșean (care a organizat o serie de turnee pentru elevi) generează o concluzie firească: ar trebui să existe între teatrele din țară o înțelegere, în virtutea căreia acestea să monteze niște spectacole destinate în special elevilor, bazate pe opere dramatice, înscrise ca permanențe valorice în patrimoniul nostru spiritual. Aceste spectacole, pornite de la acele valori estetice care imortalizează trecutul de luptă al

poporului, marile momente de elevație spirituală ale poporului român, pot contribui substanțial la educarea elevilor în spiritul celor mai nobile idealuri.

O astfel de inițiativă, pornită nu numai de la un singur teatru, ci de la toate teatrele țării, ar putea duce la investigarea integrală a repertoriului național clasic, studiat în școli, iar corelarea acestor inițiativă — în scopul atingerii unui țel nobil — ar spori eficiența teatrelor cu aceea nuanță educativă care nu trebuie să le lipsească. Poate că n-ar strica o colaborare mai strînsă, în acest sens, între Ministerul Învățămîntului și Consiliul teatrelor, creîndu-se premisele unei ample acțiuni, duse pentru ridicarea continuă a nivelului cultural al tineretului nostru școlar.

AL COVACI

...În casă arde focul

Iată că a mai nins, mîine va fi frig ca și azi, ca și ieri, stăm mai mult în casă și privim cu nesăț înlăuntrul ei abia acum, să mai vedem și noi ce-am cumpărat, ce vrem să mai cumpărăm, ce ne folosește, ori ce ne-a folosit și ne prisosește. Vrînd-nevrînd, de teama lapoviței și ninsorii, am cam rărit plimbările cu vizite la prînz, la cină și ne facem de lucru sucind butoanele, lăcustind peste canale în aflarea lui doi pe doi sau unu pe șase, tot sperînd că va fi și minunea aceea să ne izbăvească de seducția preafrumoasei Mira. Presimțindu-ne parcă farnaticele interese, ciclopul de casă și-a ațintit abtîr privirea în „privirile” noastre ca să nu ne facem scăpați cu schiuri și patine afară, încordîndu-și arcul, dar menținîndu-și, vai, încă, săgețile cu care să ne dea gata; dintre acestea „și cea mai frumoasă și mai drăgăstoasă” ne va ținti în noaptea anului nou cu paharele nebăute și cu furculițele neumbulate. Contrar însă unui vechi și prost obicei de a ne lăsa baltă în ultimele două-trei

luni ale anului pe motivul „revelionului”, ochiul de ciclop al casei nu se aburește, dimpotrivă, caută să strălucească prin înnoire. Astfel, numai în ultima săptămînă au fost lansate trei seriale și a fost reluată o emisiune cu succes de public, Varietățile în sală. Ce putem zice, deci? Deocamdată, la prima impresie, credem că realizatorii „Marilor speranțe” nu-l vor „corecționa” pe Dickens (cum i se întâmplă cîte unui regizor de-al nostru pus pe colaborări cu clasicii literaturii române); că polonezii au oricum o foarte bună școală și că deci serialul Patru tanchiști și un ciîne nu va fi mediocru (primul episod ne-a convins, de altfel, de acest lucru); că Roy Thinnes (sau Ben Quick, decă vrei) este un actor foarte bun și că, dacă va trebui, Invadatorii vor arăta cîtă dreptate are Ion Hobană în ceea ce privește chestiunea farfuriilor zburătoare! Varietățile cu public erau așteptate, cerute, reclamate... În sfîrșit, iată că duminică a trecut și fanfara lui Dan Spăratu prin fața camerelor, fără să ne im-

presioneze din cale-afară prin cine știe ce noutăți. Același spectacol-mamut, în devălmășie, cu cîntăreți, cu dansatori și dansatoare, comici, mimi, păpuși, prezentatori, tromboniști, reflectoare, scenă mare cu prelungitor, aplauze, bisuri, Margareta Pislaru, Similea Angela, Dida Drăgan, Constantinescu Mihai, regizori, coregrafi, realizatori, mașiniști, operatori, electricieni... Totul a decurs normal (?), nu a căzut nimeni de pe scenă, dar nici nu s-a leșinat în fața televizorului de plăcere. Momentele, ca momentele, veșele așa și așa. Ceea ce ni s-a părut cu adevărat interesant au fost două cuplete (unul simbătă cu H. Nicolaide, unul duminică, cu Vasilica Tastaman) din care reieșea pînă la urmă că un anumit „umor” este scris cu frică-n sîn, frică nu de public, ci de estetul, strîmbăciosul, ochelariștii croniciari! Frumos, n-am ce zice, mi-ar sta cu ochelari, nu?

IULIAN NEACȘU

LA CASELE CORPULUI DIDACTIC

ARAD: Expoziție de cărți

ateist-științifice

Casa corpului didactic a județului Arad în colaborare cu Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă a organizat în perioada 5-25 noiembrie a. c. o interesantă expoziție de cărți ateist-științifice.

În cadrul expoziției au fost prezentate cadrele didactice, elevilor și celorlalți vizitatori o gamă variată de izvoare informaționale care să le întărească convingerile ateiste, să-i înarmeze cu metodele și formele cele mai eficiente de muncă în direcția educării realist-științifice și a fundamenării concepției materialist-dialectice despre lume.

BACĂU: Simpozionul

„Grigore Tăbăcaru”

În zilele de 21 și 22 noiembrie a. c. a avut loc la Bacău, în sala teatrului dramatic „George Bacovia”, simpozionul cu tema „Grigore Tăbăcaru, pedagog și om de cultură”. Organizat de Casa corpului didactic în colaborare cu Comitetul de cultură și educație socialistă și Sindicatul învățămîntului din județul Bacău, simpozionul și-a propus valorificarea ideilor înaintate ale marelui pedagog băcăoan, precursor al pedagogiei științifice românești. Și-au dat concursul, susținînd comunicări științifice interesante, cadre didactice universitare, cercetători științifici, colaboratori și foști elevi ai pedagogului amintit, cadre didactice din județul Bacău.

În holul teatrului a fost organizată de către muzeul pedagogic al Institutului de cercetări științifice din București o expoziție intitulată „Din pedagogia experimentală în România” care a ilustrat aspecte ale gîndirii pedagogice românești din primele patru decenii ale secolului XX.

Comunicările susținute în cadrul simpozionului vor fi culese într-un volum cu titlul „Grigore Tăbăcaru, pedagog și om de cultură”. Se va edita, de asemenea, o monografie Grigore Tăbăcaru. Cu prilejul aniversării a 90 de ani de la nașterea eminentului pedagog, casa în care s-a născut va deveni casă memorială, iar Liceul pedagogic din Bacău va purta denumirea de Liceul „Grigore Tăbăcaru”.

PITEȘTI: Cenaclul „Vladimir Streinu”

La Casa corpului didactic din Pitești a fost inaugurat, de curînd, un nou cenaclu literar, purtînd numele ilustrului critic și om de cultură care a fost Vladimir Streinu, originar de pe plaiurile argeșene.

În prima ședință au citit din creațiile lor Ludmila Ghișescu, Tudor Diaconu, Rădulescu Mihai și alți participanți.

Perspective: cenaclisții intenționează publicarea unei culegeri de folclor din zonele Rucăr, Curtea de Argeș, Costești, întocmirea de texte pentru brigăzile artistice, precum și editarea unei culegeri din creațiile literare ale cadrelor didactice din județ.

Luchian

Flori

Chimie modernă in laboratoare vetuste?

O imagine

a personalității profesorului

Cadrul laboratoarelor de chimie din două licee construite după același proiect este identic. Această identitate se poate extinde în mare măsură și asupra dotării cu mobilier și cu aparatura de bază. Mai departe, însă, intervin personalitatea, pasiunea și priceperea fiecărui profesor.

Ce se poate realiza în asemenea condiții, pornind de la un laborator tip, demonstrează elocvent laboratorul de care dispune în prezent Liceul nr. 42 din Capitală. Melanina, care le acoperise inițial, a fost înlocuită pe mesele de laborator cu plăcuțe de ceramică dispuse astfel, încât să illustreze formulele generale ale substanțelor organice, instalațiile industriale din metalurgia fierului și a aluminiului etc. Evident, suprafețele de ceramică sînt mult mai funcționale pentru desfășurarea unor experiențe cu reactivi, iar aspectul estetic are și el foarte mult de câștigat. În dreptul fiecărui loc de lucru, elevii aveau în timpul orelor de chimie truse complete din care nu lipsesc soluțiile de sulfat de cupru, de acid sulfuric, de hidroxid de sodiu, indicatori care permit executarea principalelor experiențe.

Panouri electrice înfățișînd legătura ionică, legătura covalentă și coordinativă, hărți reprezentînd ramurile industriei chimice și bogățiile subsolului patriei acoperă pereții laboratorului. Toate acestea, ca și stativetele pentru eprubete, cleștii de ars substanțe și lingurițele speciale pentru experiențe au fost confecționate de elevi în atelierule de lăcătușărie și electro-mecanică din școală. Ne atrage atenția, în mod deosebit, tabloul periodic al lui Mendeleev, în care, prin variația de intensitate a luminii, este prezentat plastic modul c m crește și, respectiv, scade caracterul de metal al elementelor în grupă și perioadă. Întreaga dotare actuală a laboratorului este rezultatul muncii profesoarei Cornelia Gheorghiu, actuala inspectoare de specialitate, și a profesoarei Lenuța Mocanu.

La Liceul pedagogic din Constanța am avut prilejul să vizităm un alt laborator, în a cărui dotare se simt interesul și priceperea de specialitate. S-au realizat prin mijloace proprii și cu participarea largă a elevilor multiple planșe și panouri documentare, truse pentru experiențe frontale etc. Un singur lucru îi lipsește acestui laborator pentru a-i acorda un calificativ înalt. Vina însă aparține proiectanților, care aici, ca și în alte școli construite în ultimii ani în acest județ, au omis un lucru esențial: prevederea laboratoarelor cu instalații de apă corespunzătoare.

Raidul în cadrul căruia redacția noastră și-a concentrat atenția asupra condițiilor pe care le oferă laboratoarele de chimie pentru realizarea unui învățămînt practic, aplicativ, strîns legat de cerințele vieții, de producție, a relevat însă și serioase carențe în dotarea și funcționalitatea unui număr important dintre acestea.

Inovație a birocrației:

experiențe fără reactivi...

Oricine știe că pentru a face o experiență chimică oarecare este nevoie de reactivi. Oricine afară, probabil, de unii economiști de la anumite inspectorate școlare.

Astfel, s-a ajuns ca, în majoritatea școlilor din județul Constanța, de pildă, dulapurile cu reactivi să fie aproape goale sau să existe una, două substanțe în cantități ce depășesc cu mult necesitățile.

Să mergem mai departe pe filiera acestor deficiențe. Aflăm că în magazia Inspectoratului școlar Constanța — după cum ne-a declarat însuși magazinerul — nu a mai intrat de doi ani nici măcar un borcan cu substanță. Și tot de doi ani, zeci de profesori de chimie întocmesc la cererea inspectoratului liste de substanțe necesare în laboratoare și de aparatură pentru experiențe. De ce se cer aceste liste și în ce sertare se opresc ele, de

vreme ce tot de ani de zile din școli lipsesc indicatori, azotatul de argint, acidul sulfuric, iodura de potasiu, metale alcaline, sulfura de carbon, benzenul, toluenul etc. ?...

Nu există în cantități suficiente nici aparate de electroliză, mojar, pahare Berzelliuss, baloane Erlenmayer, pîlnii, biurete, pipete, cilindri pentru demonstrarea arderii în oxigen. În locul lor am găsit tot felul de improvizatii, mai mult sau mai puțin ingenioase.

Stăm de vorbă despre această situație la Întreprinderea de desfacere a produselor chimice. Aflăm de la șefa serviciului de aprovizionare că pentru acest an (convorbirea se purta la data de 15 octombrie), Inspectoratul școlar al județului Constanța nu trimisese comanda cu necesarul de substanțe chimice indigene sau de import.

Or, singure și de bună voie, nu s-au găsit încă substanțe care să intre în școli. Așa că slabe speranțe pînă în prezent pentru așteptările profesorilor și elevilor. Există însă și colective care s-au hotărît să nu aștepte cu resemnare. Școala generală nr. 1 din Ovidiu, de pildă, a luat legătura cu Uzina de superfosfat și acid sulfuric din Năvodari, procurîndu-și multe dintre substanțele ce-i lipsesc.

Dar, în aprovizionarea cu substanțe chimice, deficiențele vizează și eșalonul superior organelor județene. Nu este un secret, și aceasta încă de multă vreme, că fabrica de produse chimice „Sintofarm” nu produce suficient nici cantitativ, nici ca sortimente, reactivii necesari experiențelor din laboratoarele școlare.

O situație asemănătoare există și în dotarea cu aparatura de laborator. La Centrofarmul din Constanța, care aprovizionează școlile din acest județ, sticlăria de laborator nu se găsește în cantități suficiente. Din această pricină am înțilnit tot felul de soluții improvizate: sticle de lăpea în locul cilindrilor pentru arderea oxigenului, felinare în locul aparatelor de electroliză etc.

În prezent se iau măsuri pentru înlocuirea mobilierului de laborator, deficitar din punct de vedere al funcționalității. Începutul a fost făcut de Liceul nr. 5 din Constanța, care în curînd va dispune de cel mai modern laborator de chimie din județ.

Pentru un învățămînt aplicativ al chimiei în școală!

Dar cum stau lucrurile cu aparatura mai complexă menită să asigure condiții pentru experiențe care să-i familiarizeze pe elevi cu caracterul aplicativ al chimiei, cu rolul acesteia în dezvoltarea industrială a țării ?

Instalații de distilare fracționată a petrolului, coloane de dedurizarea apei cu schimbători de ioni, machete în funcțiune de furnal cu caupere, balanțe analitice pentru realizarea diverselor cîntăriri, în scopul realizării unor soluții de anumite concentrații sau determinarea titrurilor soluțiilor, etuve pentru determinarea umidității materiei prime, scheme tehnologice pentru diverse produse chimice (detergenți, petrol și derivații) etc. sînt inexistente în școlile județului Constanța. Să nu mai amintim de instalații în scopul analizei, cu caracter industrial, a acizilor !

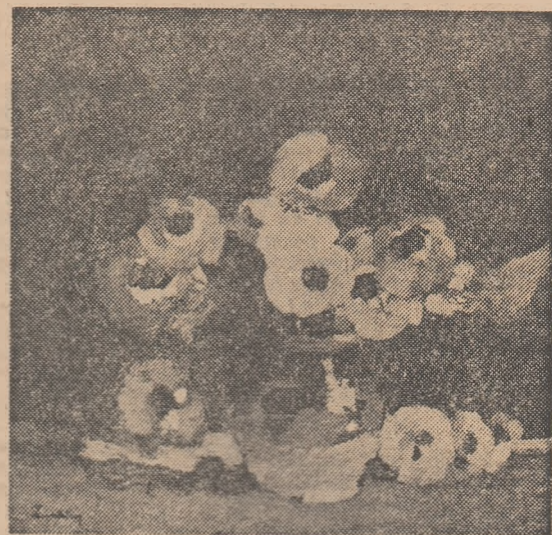
Așadar, un procent însemnat dintre laboratoarele de chimie nu oferă, din cauzele enumerate în considerațiile anterioare, cadrul adecvat desfășurării unor experiențe prevăzute în actuala programă de chimie.

Aprofundarea cunoștințelor de chimie pe baza experiențelor necesită dotarea cu aparatură modernă a laboratoarelor din școli. În această acțiune trebuie antrenate institutele de învățămînt superior, institutele de cercetare de specialitate și întreprinderile de resort.

Se impune și revederea actualei programe în sensul profilării ei pe cerințele producției, corelată cu utilizarea laboratoarelor de chimie. Astfel, se va asigura legătura mai strînsă, mai organică a predării chimiei de practică, de viață.

VIOLETA APOSTOL

Luchian

Anemone

Pentru biblioteca dumneavoastră

Primiti la domiciliu cărți, din toate domeniile de activitate, adresîndu-vă în scris Librăriei „CARTEA PRIN POȘTĂ”, unitate a cooperăției de consum.

Profesorii și diriginții pot trimite comenzi pe clase sau grupe de elevi.

Plata se face la primirea coletului prin ramburs. La cerere, librăria vă trimite — GRATUIT — liste bibliografice, prospecte și cataloage.

Vă recomandăm următoarele cărți :

- M. EMINESCU — Despre cultură și artă (lei 9,00)
- G. CĂLINESCU — Universul poeziei (lei 7,00)
- Studii de literatură universală și comparată vol. I (lei 16,00) vol. II (lei 13,00)
- O. PAPADIMA — Scriitorii și întesurile vieții (lei 7,75)
- V. ALECU — Curente literare în literatura română (lei 3,60)
- P. PANDREA — Eseuri (lei 15,00)
- CORINA VINTILĂ — Culegeri de probleme pentru școala generală cl. V—VII (lei 7,30)
- V. DRON — Culegere de texte literare pentru analize gramaticale cl. VII—X (lei 7,35)
- I. CRIȘAN — Culegeri de probleme de geometrie analitică (lei 9,55)

- Culegere de texte pentru o-rcle de dirigenție în liceu (lei 14,60)
- O. VLAD — Curs practic de analize gramaticale (lei 6,10)
- I. NECȘOIU — Probleme de fizică pentru învățămîntul superior (lei 23,00)
- Elemente de geometrie a spațiului (lei 8,75)
- Îndrumător matematic și tehnic (lei 20,00)
- I. OLIVOTO — Matematica pentru candidații la admitere în licee (lei 11,50)
- E. RUSU — Matematica în liceu (lei 13,70)
- PAPY — matematica modernă II (lei 44,00)
- Tabele matematice uzuale (lei 15,00)
- T. BOGDAN — Psihologia copilului și psihologia pedagogică (lei 15,00)
- V. PIRCOVICU — Pedagogie generală (lei 15,00)
- P. POPESCU-NEVEANU — Psihologie generală (lei 10,50)

Rețineți o adresă :

Universalcoop, Librăria „CARTEA PRIN POȘTĂ”, st. Sargent Nitu Ion, nr. 8—12, București sector VI.

(RECOOP)

Științele sociale

(Urmare din pag. a 3-a)

În afară de istorie, care forma și pînă acum obiect de studiu în învățămîntul de cultură generală — iar noul sistem prevede acest obiect în toate tipurile de licee din țară — restul disciplinelor de științe sociale (economie politică, filozofie, socialism științific, educație cetățenească și Constituția R. S. România) intervin mai devreme în procesul de formare și de înarmare politico-ideologică a elevilor. Astfel, educația cetățenească și Constituția R. S. România se vor studia nu în clasa a VIII-a, ci în clasele a VI-a și a VII-a a școlii generale de 10 ani ; în liceele de cultură generală, economia politică, filozofia și socialismul științific se introduc cu un an sau doi mai devreme decît pînă acum (economia politică în clasa a IX-a și a X-a în loc de a XI-a, socialismul științific în a X-a în loc de a XII-a, filozofia în clasa a XI-a în loc de a XII-a). În învățămîntul profesional și tehnic s-au introdus discipline care permit cunoașterea problemelor actuale ale construcției socialiste, însușirea eticii profesionale și a unor noțiuni de bază privind psihologia muncii.

Se are în vedere mai mult decît pînă acum rolul pe care urmează să-l îndeplinească practic, în viața socială, absolventul unui ciclu de învățămînt. De exemplu, știind că absolventul școlii generale de 10 ani urmează să intre în producție și să lucreze ca muncitor, în clasa a IX-a se vor studia pe lîngă noțiuni generale de economie politică, probleme de economie concretă și aspecte actuale ale politicii economice a P.C.R., care îi vor ajuta practic în viața de zi cu

zi, acolo unde el va fi confruntat cu sarcinile creșterii productivității muncii și îmbunătățirii calității produselor, reducerii prețului de cost și economisirii de materii prime etc. În liceele economice, industriale, agricole și în toate instituțiile de învățămînt superior, studiul economiei politice este orientat cu precădere spre problemele actuale ale politicii economice a P.C.R.

Noul sistem creează mai multe posibilități de a se ține seama de specificul instituțiilor de învățămînt superior, al facultăților sau secțiilor de specializare. În scopul lichidării șablonismului și rigidității, eșalonarea predării științelor sociale pe ani de studii, precum și ponderea orelor de curs și de seminar, în cadrul numărului total de ore, intră în competența consiliilor profesionale și senatelor universitare — pirghiile principale rămînd însă în mâinile organului central ; Ministerul Învățămîntului stabilește, pe baza aprobării Secretariatului C.C. al P.C.R., disciplinele de științe sociale obligatorii, numărul de ore și de examene. De asemenea, se realizează o mai judicioasă diferențiere a numărului de ore la științele sociale.

— După ce a fost conturat acest cadru judicios, ce trebuie făcut în continuare pentru îmbunătățirea predării științelor sociale ? Ce sarcini au școlile și profesorii ?

— Sistemul unitar al predării științelor sociale constituie doar punctul de plecare pentru îndeplinirea sarcinii trasate de conducerea partidului : așezarea științelor sociale pe temelii trainice, solide. În continuare se cer mobilizate toate forțele

PRIN RESURSE LOCALE CU CHELTUIELI MINIME

Pe fondul și în perspectiva desfășurării revoluției tehnico-științifice, a transformărilor civilizației contemporane, s-au produs modificări de concepție, atât în domeniul conținutului învățămîntului, cât și în metodologia didactică. Între altele, a apărut necesitatea realizării lecțiilor la toate obiectele de învățămînt cu largă participare a unei tehnologii didactice moderne.

Noua tehnologie a instruirii a început să se afirme cu deosebită pregnanță în practica învățămîntului nostru, mai ales în urma expoziției „Tehnologia instruirii”, organizată nu demult la București sub egida Ministerului Învățămîntului. Această expoziție a avut meritul de a realiza o informare cuprinzătoare a cadrelor didactice asupra progreselor înregistrate pe plan mondial în dotarea școlilor cu noi mijloace de învățămînt. Ca urmare a acestei acțiuni și în contextul politicii generale de renovare a învățămîntului românesc, mai vechile încercări timidă și sporadice de înnoire a tehnologiei didactice au luat amploare. Astăzi pot fi văzute în multe școli mașini de învățat, mașini de verificat, mașini de exerciții și testare, laboratoare fonice și de alte tipuri, cabinete moderne care asigură un randament ridicat practicii procesului instructiv-educativ.

Și în județul nostru s-au făcut în ultimii ani încercări de introducere a tehnologiei moderne în învățămînt. Atît ca urmare a experienței acumulate în urma acestor încercări, cît și a ideilor pe care ni le-a sugerat mai sus-amintita expoziție, aria preocupărilor pentru introducerea aparatului didactic moderne în școlile din județul nostru s-a lărgit considerabil prin confecționarea de noi aparate după prototipurile expuse la București, prin achiziționarea și, mai ales, prin adaptarea și transformarea materialului didactic-clasic în material didactic-modern. Folosind în mod superior participarea cadrelor tehnice de care dispunem în școlile generale, profesionale și în liceele din județ și punînd accentul pe autodotare, în anul școlar trecut, am realizat peste 40 de reperi după modelul celor expuse la expoziția „Tehnologia instruirii”. Între acestea, sînt de amintit: optcartele, retroproiectoarele, hărțile electrice pentru verificarea elevilor, dispozitivele pentru verificarea aptitudinilor elevilor, dispozitive electronice pentru aplicații în trigonometrie, dis-

pozitivele pentru folosirea practică a celulei fotoelectrice etc. Sînt de remarcat condițiile tehnice ireproșabile în care au fost executate acestea, precum și remarcabila lor funcționalitate.

Încercările pe care le-am făcut pe această linie, precum și rezultatele pe care le-am obținut pînă acum, ne îndreptătesc să credem că, în domeniul realizării de material didactic modern, se poate recurge într-o largă măsură la atelierele locale de reparat material didactic. Aceste ateliere, care au posibilitatea de a-și procura materiale de construcție din comerț sau de la întreprinderile productive de profil vor contribui în largă măsură la confecționarea unor prototipuri moderne și pot efectua adaptări la aparatul clasic. Ele pot concepe pe bază de devize și proiecte prototipuri, să producă o bună parte din ele, să le pună, în același timp, la dispoziția școlilor, care le-ar putea confecționa cu forțe proprii. Aceasta, bineînțeles, va impune și un nou conținut pregătirii tehnico-productive a elevilor.

Privind în perspectivă problema introducerii pe scară tot mai largă a tehnicii didactice moderne, considerăm că ar fi potrivit ca întreprinderea „Didactica” să studieze posibilitatea proiectării și realizării unor filiale locale ale sale, cu circuit închis, pentru deservirea mai multor școli de pe raza unui județ sau a unui oraș. În activitatea productivă a acestor filiale, ar putea fi antrenați elevii care, în cadrul orelor de instruire tehnico-productivă, ar realiza diferite piese, aparate, mecanisme și mașini. De altfel, în general, elevii ar putea contribui mai larg la producția de material didactic, nu numai în orele de pregătire tehnico-productivă, dar și în cadrul unor activități extrașcolare cu caracter tehnic cum sînt cele desfășurate în casele tehnicii, în cercurile tehnico-aplicative, în cadrul diverselor concursuri și competiții tehnice.

În general, aș vrea să subliniez că în dotarea școlilor cu aparatul didactic modernă se impune să se caute acele soluții care să permită utilizarea largă a posibilităților locale astfel încît ea să se efectueze cu cheltuieli minime, dar la nivelul cerințelor pedagogiei moderne.

FERNAND CHIREA
Inspector școlar general
al județului Teleorman

IN
ADUNĂRILE
GENERALE
SINDICALE

Dezbateri vii, propuneri valoroase

Zilele acestea se desfășoară în școlile de pe tot cuprinsul țării adunările generale și conferințele sindicale pentru dări de seamă și alegeri, prilej de rodnice bilanțuri și de mobilizare activă la intensificarea eforturilor creatoare ale cadrelor didactice pentru o cit mai bună organizare a muncii. În fiecare grupă, secție sau sindicat, participanții fac valoroase propuneri și dau sugestii pentru îmbunătățirea condițiilor concrete în care își desfășoară activitatea.

Consemnăm câteva :

În centrul dezbaterilor adunării grupei sindicale de la Școala generală nr. 14 din Arad s-a situat înfăptuirea programului partidului de intensificare a educării politico-ideologice. Numeroase au fost propunerile care au subliniat necesitatea ca pe viitor biroul grupei sindicale să acționeze pentru realizarea exemplară a sarcinilor trasate de partid școlii, pentru întărirea disciplinei,

pentru o comportare demnă la locul de muncă, în familie și în societate.

Cadrelor didactice de la Școala generală nr. 51 din Capitală au propus ca în atenția biroului grupei sindicale să stea realizarea obiectivului din planul general al școlii: educarea prin muncă și pentru muncă a elevilor. În acest sens, biroul grupei va mobiliza pe toți membrii de sindicat în acțiunea autodotării și întreținerii localului școlii. De asemenea, s-a propus ca întreaga grupă să desfășoare o muncă susținută în antrenarea părinților pentru formarea și în familie a unor deprinderi de muncă a elevilor. Controlul respectării normelor de protecția muncii în activitățile cu elevii este un alt deziderat pus în fața biroului grupei.

Pentru desfășurarea în condiții optime a muncii în atelierele Școlii generale nr. 64 din București s-a propus ca biroul grupei sindicale să colaboreze cu organizațiile sindicale din întreprinderile care patronază școala.

În vederea înfăptuirii măsurilor privind îmbunătățirea formelor de sprijinire a elevilor la învățătură luate de Ministerul Învățămîntului, membrii de sindicat de la Liceul „23 August” din București au făcut propuneri privind organizarea cit mai bună a orelor de meditații în școală, care constituie o îndatorire de seamă a fiecărui cadru didactic.

Grupa sindicală de la Școala generală nr. 4 din Capitală a propus, în adunare, organizarea unei acțiuni pe sector în scopul perfecționării pregătirii profesionale, prin popularizarea unor lucrări pedagogice de interes general.

pe trepte calitativ noi

pentru aplicarea cu consecvență, cu fermitate, a prevederilor noului sistem pentru îmbunătățirea substanțială a conținutului predării științelor sociale.

Nu trebuie să uităm că trăim o epocă de adînci transformări revoluționare, în care aspectele calitative au o importanță covârșitoare în toate domeniile de activitate. În aceste condiții o viziune cantitativă, care ar reduce îmbunătățirea predării științelor sociale la sporirea numărului de ore, ar fi total inadecvată. Desigur, nu ne poate fi indiferent numărul de ore în care se predau diferite discipline, locul și ponderea lor în planul de învățămînt. Tocmai de aceea s-au adus și modificările menționate mai sus. Dar în ultimă analiză are o importanță hotărîtoare ce facem cu aceste ore, ce conținut și forță de învîrurare au.

Dînd curs acestor cerințe, legate de latura calitativă, au fost elaborate noi programe de științe sociale (sau îmbunătățite substanțial), astfel ca ele să permită lărgirea sferei de cuprindere a problematicii disciplinelor de marxism-leninism, studierea politicii interne și externe a Partidului Comunist Român, a aprecierilor și pozițiilor sale în problemele politice și ideologice fundamentale ale construcției socialiste în țara noastră și ale vieții internaționale. În lecțiile de istorie și de socialism științific vor fi mai larg abordate momentele importante din istoria mișcării muncitorești și democratice din România, principalele etape ale istoriei Partidului Comunist Român. Se vor introduce teme și cursuri de

etică și estetică, menite să asigure cunoașterea de către elevi și studenți a normelor moralei socialiste, a principiilor de echitate socială promovate de partidul nostru. În predarea socialismului științific se va pune accentul pe problematica referitoare la conducerea politică a societății socialiste. O atenție deosebită se va acorda, în întregul învățămînt, aspectelor pe care le ridică dialogul și lupta de idei în lumea contemporană, sporirii combativității revoluționare și a spiritului militant, partinic față de teoriile și ideile burgheze — apologetice, anticomuniste.

Au fost și vor mai fi luate măsuri pentru îmbunătățirea metodologiei predării științelor sociale, astfel ca profesorul să reducă latura expozițională și să accentueze munca directă cu elevii sau studenții, să discute și să rezolve cu aceștia diferite cazuri și probleme pe care le ridică activitatea practică.

În școli, licee și instituții de învățămînt vor lua ființă, în cel mai scurt timp posibil, cabinete de științe sociale, menite să pună la dispoziția cadrelor didactice, elevilor și studenților materiale documentare, diagrame, planșe, hărți etc. În aceste cabinete vor avea loc expuneri, consultații, seminarii, informări politice. Prototipul unui asemenea cabinet, organizat de Secția Propagandă a C.C. al P.C.R. și Ministerul Învățămîntului a fost de curînd instalat la liceul „Al. Sahia” din Capitală, unde poate fi vizitat de toți cei interesați.

Vor fi elaborate noi manuale de științe sociale; în curînd vor fi scoase la concurs manualele de științe sociale pentru învățămîntul de

cultură generală, profesional și tehnic. În ajutorul elevilor și studenților se vor tipări, în tiraje de masă, 20 de broșuri pe probleme actuale ale construcției socialiste și ale vieții social-politice contemporane. Toate publicațiile cu profil ideologic au și început să publice materiale documentare și consultații în ajutorul profesorilor de științe sociale.

Potrivit Hotărîrii-Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. în ianuarie 1972 va începe reciclarea cadrelor care predau științele sociale prin cursuri de partid cu durata de 3 luni la Academia de învățămînt social-politic „Stefan Gheorghiu” și prin seminarii și dezbateri anuale de 10—15 zile, în timpul vacanței de vară. Absolvenții instituțiilor de învățămînt superior, repartizați să predea științele sociale, vor trebui să urmeze cursuri de partid de 3 sau 6 luni înainte de a-și începe activitatea la locul de muncă respectiv.

Multe neajunsuri vor fi eliminate dacă profesorii vor depune eforturi mai stăruitoare pentru reconsiderarea întregii lor activități și vor manifesta mai multă inițiativă și spirit cutezător.

— Ce se poate spune despre sporirea contribuției științelor sociale la educația comunistă a elevilor ?

— Îmbunătățirea predării științelor sociale ar fi lipsită de finalitatea dorită dacă ar neglija sporirea contribuției sale la educația comunistă. O lecție bună, o discuție interesantă bine fundamentată științific și convingătoare are un rol deosebit în acest proces.

Să ținem seama că elevii, la nivelul la care se află astăzi, și cu mîntea lor iscoditoare, nu se mulțumesc cu „însălături” și lozinci, vor argumente, cer științelor sociale să-l ajute „să înlăscă locul în societate” — așa cum scrie elevul Mihael Ceclan de la Liceul nr. 4 din

Cluj. „Or, asta este posibil — subliniază el mai departe — numai dacă ai puterea de a privi către esențe, pentru că, atunci cînd ești conștient de rostul tău în marele organism social îți urmezi calea potrivit idealului general. Și aici este iar marele ajutor oferit de științele sociale: să privim peste orizontul necesităților individuale”. („Tînărul leninist” nr. 5/1971, p. 30). Mai departe, elevul este nemulțumit de felul în care științele sociale își îndeplinesc acest atribut: de a-i arăta tînărului rostul în marele organism social.

Sporirea contribuției științelor sociale la educarea comunistă a tînărului depinde, în ultimă analiză, tot de conținutul de idei, de calitatea procesului instructiv-educativ. Depinde, deci, tot de profesor. Oricum am aborda problema ajungem tot la sarcinile de mare răspundere ale profesorului. Nivelul la care se predau științele sociale nu este nici mai bun, nici mai rău decît sînt profesorii. Aceasta înseamnă că autoperfecționarea fiecărui profesor joacă un rol hotărîtor în îndeplinirea sarcinilor pe care le avem în față.

Elaborarea sistemului unitar al predării științelor sociale a cerut o muncă asiduă. Secția de Propagandă a C.C. al P.C.R. și Ministerul Învățămîntului au consultat numeroși specialiști, activiști de partid și de stat, au ținut seama de opiniile și sugestiile exprimate de profesori. Aceasta este o garanție că programul de măsuri adoptat pentru îmbunătățirea predării științelor sociale constituie un pas sănătos în domeniul perfecționării învățămîntului, în îndeplinirea programului de educare politico-ideologică a întregului popor elaborat de conducerea partidului.

PROCESE ÎNNOITOARE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL IUGOSLAV

În urmă cu câțiva ani, cînd — ca membru al unei delegații a Ministerului Învățămîntului — am vizitat mai multe instituții școlare din Belgrad, Zagreb, Liubliana, Novisad și alte localități din țara vecină și prietenă, am fost surprins de cifrele, datele și aprecierile gazdelor cu privire la situația din trecut și la perspectivele activității de instruire și educație din Iugoslavia.

Amabili noștri interlocutori — sîrbi, croați, sloveni — atît cadre didactice, cît și reprezentanți ai unor foruri din domeniul învățămîntului — ne vorbeau despre faptul că, deși pe teritoriul actualei Iugoslavii au început să ființeze școli încă de la sfîrșitul secolului al IX-lea, condițiile istorice — ocupații străine, războaie etc. — au determinat o situație foarte grea în domeniul învățămîntului și educației. Prin anul 1931, aproape jumătate din totalul populației iugoslave era analfabetă.

După cum îmi spunea un tînăr profesor din Novisad, în Iugoslavia regală dreptul la învățătură, proclamat de constituție avea un caracter cu totul formal. Situația economică grea a maselor populare, discriminările de tot felul, lipsa de localuri, insuficiența alocațiilor pentru materiale didactice, pentru laboratoare și pentru burse, taxele școlare foarte mari limitau accesul elevilor de diferite categorii la studiile medii și superioare și — de foarte multe ori — chiar și la cele elementare.

Situația precară a bazei materiale a devenit critică în timpul celui de al doilea război mondial cînd una din două școli iugoslave a fost sau distrusă, sau grav avariată.

După revoluția popoarelor iugoslave și eliberarea țării de sub ocupația fascistă, modificările profunde intervenite în societatea iugoslavă au cuprins și sectorul educației și învățămîntului.

Eforturile pentru lichidarea analfabetismului — grea moștenire a trecutului — au dat rezultate îmbucurătoare. Paralel, au fost întreprinse și se întreprind în continuare măsuri pentru dezvoltarea bazei materiale a învățămîntului.

Actualul sistem de învățămînt din Iugoslavia, aflat în continuă modernizare și perfecționare, are un

caracter unitar. Rețeaua școlară a fost lărgită considerabil. Nu mai există bariere între școlile de diferite trepte și tipuri. Societatea socialistă iugoslavă asigură în mod real obligativitatea și gratuitatea învățămîntului de cultură generală de 8 ani, dreptul la învățătură în limba maternă pentru minoritățile naționale.

Învățămîntul urmărește, ca principal scop, să asigure dezvoltarea multilaterală a tinerii generații și educarea ei în spirit comunist. Legătura tot mai strînsă cu practica socială și economică, cu practica construcției socialiste constituie o caracteristică tot mai evidentă atît a învățămîntului de cultură generală, cît și a învățămîntului de pregătire a cadrelor.

În anii din urmă, alături de dezvoltarea intensă a rețelei de școli elementare, s-au lărgit și diversificat liceele, școlile profesionale, școlile speciale, școlile medii tehnice, învățămîntul superior.

Înainte de al doilea război mon-

Belgrad — centrul orașului

dial, în Iugoslavia existau trei universități (la Belgrad, Zagreb și Liubliana). Acest număr a fost sporit la opt, prin înființarea universităților din Skopje, Sarajevo, Novisad, Niș și Priștina.

În raportul prezentat de către Consiliul federal pentru educație și cultură al Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, la cea de a XXXII-a Conferință internațională asupra instrucțiunii publice, care a avut loc la Geneva în iulie 1970, sînt menționate cîteva din principalele date privind dezvoltarea învățămîntului de toate gradele, în Iugoslavia. În anul școlar 1969/1970, numărul total al elevilor din școlile elementare de 8 ani se ridică la 2 883 439 (115 553 cadre didactice), cel al elevilor din școlile secundare, la 686 956, iar numărul total al studenților, la 239 701.

În învățămîntul superior se insistă în ultimul timp pe legarea mai strînsă de activitățile economice. Edificator pentru direcția de dezvoltare a învățămîntului superior este exemplul Universității din Niș. În acest oraș, organizațiile economice au oferit instituțiilor de învățămînt superior nu numai un important ajutor în ce privește înzestrarea cu echipament și utilaj, dar au colaborat și la elaborarea programelor de învățămînt și de cercetare științifică. Acest exemplu, care nu este desigur singular, vorbește despre tendințele, despre procesele înnoitoare care au loc în învățămîntul iugoslav actual.

PANAIT LEFTER-GALATEANU

Telex

● Experți din 23 de țări, reușiți în cadrul UNESCO, au recomandat crearea unui centru pilot pentru cercetare și educație care va fi baza înființării unei viitoare universități internaționale, idee avansată în 1969 de U Thant, secretarul general al O.N.U.

● Fiecare al zecelea locuitor al Spaniei nu știe să scrie și să citească, relatează recent ziarul „Caritas”. În unele provincii, procentul analfabetilor din rîndul bărbaților se cifrează între 20 și 23 la sută. Numărul femeilor analfabețe este și mai însemnat, adaugă ziarul citat.

În Spania nu frecventează școala 14 la sută din totalul copiilor în vîrstă de 10—16 ani. Cu alte cuvinte, peste un milion de copii spanioli de vîrstă școlară nu au șansa de a urma cursurile școlare.

● Acum 50 de ani scriitoarea engleză Dawson Scott a fondat „Pen Clubul” în care, pot fi aleși poeți, prozatori și critici din toată lumea. Pînă acum „Pen Clubul” a fost prezidat de scriitorii anglo-saxoni sau francezi. În acest an, președinte a fost ales pe prima oară un scriitor german: Heinrich Böll.

● Portugalia este țara cu cel mai mare procent de analfabetți din Europa. Aproximativ 40 la sută din locuitorii acestui stat nu cunosc încă „secretul” scrisului și al cititului.

În ciuda acestei situații, pentru învățămînt și sănătate, în bugetul țării pe anul în curs s-a prevăzut o sumă de numai 5502 milioane de escudos, în timp ce pentru întreținerea forțelor armate se cheltuiesc peste 107 000 milioane de escudos. Trebuie avut în vedere faptul că la acest capitol se adaugă o sumă importantă din buget, care este trecută la punctul „alocații excepționale”.

● În R.P. Polonă, în care sindicatele veghează cu insistență la îmbunătățirea condițiilor de trai și de muncă ale cadrelor didactice, grija pentru acestea nu se sfîrșește nici după ce slujitorii școlii au ieșit la pensie. Ilustrative și impresionante în același timp pentru atenția cu care este privită viața învățătorilor și profesorilor, în toate etapele ei, sînt așa-numitele „case ale bătrînii învățate”, în care sînt găzduiți toți pensionarii lipsiți de sprijin sau care vor să aibă asigurate toate îngrijirile necesitate de vîrstă mai înaintată. La Cracovia, de exemplu, o asemenea casă cuprinde două mari pavilioane, fiecare prevăzut cu camere separate pentru fiecare locatar, sau pentru soți, săli de lectură, de vizionare T.V., sufragerii, cabinete medicale etc., utilitate modernă cu grija de a crea o ambianță familială, caldă. Un număr mare de medici, surori, îngrijitoare sau la dispoziția bătrînilor pentru a le îngriji sănătatea, pentru asigurarea curățeniei, pentru prepararea hranei etc. — astfel încît viața bătrînilor să se desfășoare fără greutate.

● La Spezia — după cum informează revista italiană „Il giornale dei genitori” — se încearcă instruirea copiilor nevăzători în cadrul claselor de elevi care văd. Bineînțeles, este vorba de o muncă deosebit de dificilă dar — după cum consideră specialiștii din Spezia — absolut necesară pentru a evita rezultatul cu care se soldează, de obicei, instrucția separată, în școli speciale, a orbilor: izolarea lor socială. Pentru început se prevede numai inserarea unui singur nevăzător într-o clasă de elevi normali. Mai înainte el este studiat de un personal specializat, în mediul său familial, pentru a se putea pune la dispoziția învățătorului clasei toate datele necesare cu privire la temperamentul și comportamentul aceluși elev.

Organizatorii acestui experiment sînt incredințați că învățătorii care vor avea la clasă un astfel de elev se vor iniția fără dificultate în metoda de instruire a lui. Cît despre vestii, aceștia nu au dovedit rezerve față de colegul lor orb, acceptîndu-l în toate activitățile, inclusiv în cele de joc.

● Profesorii din Saint-Martin d'Hères — Franța — au propus reducerea scării de notare — 0-20 — tradițională în învățămîntul francez — la o scară compusă din trei niveluri și anume: nota B să reprezinte în linii mari nivelul mediu, nota A să califice orice lucrare superioară nivelului mediu și nota C să califice orice lucrare insuficientă.

PE SCURT ● PE SCURT ● PE SCURT

Învățămîntul, știința și cultura au devenit mijloace foarte importante pentru mai buna cunoaștere și apropiere între popoarele celor două țări vecine și prietene — România și Iugoslavia. Se dezvoltă continuu ample relații de colaborare pe acest tărîm care, conform programului special pe anii 1971—1975, vor înlesni accesul reciproc la valorile spirituale ale celor două țări. Sînt astfel prevăzute schimburi de cadre didactice și de studenți, delegații din domeniul învățămîntului, artei și culturii, un sistem reciproc de burse pentru specializare, legături directe între universități și alte instituții de învățămînt și cultură etc.

Săptămîna aceasta ne-a vizitat țara, la invitația Ministerului Învățămîntului, o delegație de rectori ai unor universități din Republica Socialistă Federativă Iugoslavia condusă de Hamdija Cemerlić, rectorul Universității din Sarajevo, vicepreședinte al universităților din Iugoslavia. Membrii delegației au discutat cu specialiștii români modalitățile

de colaborare dintre instituțiile de nivel superior din cele două țări prietene și au vizitat universități și institute din țara noastră.

Belgradul, capitala R.S.F. Iugoslaviei, este printre altele și un important centru de învățămînt și cultură. În afară de numărul însemnat de școli de toate gradele, în Belgrad există o mare Universitate cuprinzînd 20 de facultăți. Cursurile Universității sînt frecventate de 55 000 de studenți, la care predau peste 4000 cadre didactice. Tot aici funcționează 74 de instituții științifice, numeroase muzee, teatre, case de cultură și biblioteci.

773 este numărul institutelor științifice din Iugoslavia în care se desfășoară activitatea aproape 20 000 de cercetători. Un calcul simplu arată că aici, în medie, din 10 000 de locuitori 7 lucrează pe tărîm științific. În munca lor de cercetare și creație își au punctul de plecare multe din realizările obținute în întreprinderile industriale și pe ogoare.

În Republica Bosnia și Herțegovina în 1939 existau doar 1135 de școli primare (cu circa 162 000 de elevi)

și 87 școli medii cu aproape 20 000 de elevi. În 1970 în această republică funcționau deja 2706 școli primare și 271 școli medii, cu peste 635 000 și, respectiv, 104 000 elevi. Universitatea din această republică dispune de 17 facultăți. Numărul studenților cuprinși în ele este de aproximativ 31 000.

Novisadul, denumit și Atena Serbiei, este un alt mare centru de cultură. Școli de toate gradele, o universitate, două ziare cotidiene, numeroase edituri, un post propriu de radiodifuziune sînt doar cîteva dintre instituțiile sale mai deosebite. La acestea se adaugă galeria de artă „Matija Srpska”, care dispune de 3 000 de opere de artă datînd din secolele XVII, XVIII și XIX, precum și de o bogată colecție de lucrări contemporane. Mai trebuie menționată apoi galeria cu numele vestitului colecționar de tablouri, „Pavel Belianski”, o prețioasă antologie a celor mai cunoscuți artiști ai penelului din Serbia primei jumătăți a secolului XX. Tot în acest oraș funcționează și o bibliotecă înființată acum 125 de ani care dispune de un fond de aproximativ 300 000 volume; printre ele sînt multe unicate și rarități de valoare.

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură

Redactor șef: AUREL DRAGOȘ MUNTEANU